

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo
Kmetijske družbe za Slovenijo.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 16 K na leto.
Posamezna številka stane 80 v.

Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na vsi strani 600 K, na $\frac{1}{2}$ strani 300 K, na $\frac{1}{4}$ strani 150 K, na $\frac{1}{8}$ strani 100 K, na $\frac{1}{16}$ strani 50 K in na $\frac{1}{32}$ strani 25 K. Vsaka beseda v „Mailih naznanilih“ stane 40 vin. najmanj pa skupaj 8 K.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo; tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 17. Ljubljana, 15. septembra 1920. Letnik XXXVII.

Obseg: Umetna gnojila za jesensko setev! — Uspehi škropljenja z bosnapasto. — Pravilno oranje prvi pogoj intenzivnega poljedelstva. — Bulava snetjavost na koruzi. — Vinogradništvo in vina Bosne in Hercegovine. — Trut ali izstop telcnika. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Uradne vesti. — **Inserati.**

Umetna gnojila za jesensko setev!

Kmetovalci!

Gnojite sedaj z apnenim dušikom in s superfosfatom!

Vsak umen kmetovalec bo skušal pomnožiti pridelke svojih njiv. Dandanes je to še toliko bolj potrebno, ker je zemlja vsled neugodnih razmer vojnih let izčrpana, in sicer deloma vsled slabega obdelovanja doma ostalih žensk, otrok in starčkov, deloma pa slabo gnojena vsled pomanjkanja živine in s tem hlevskega gnoja ter umetnih gnojil. Staro moč je treba zemlji povrniti, če hočemo, da nam bo rodila kakor prej. V to moramo najprej zemljo dobro obdelati in potem močno gnojiti. Za močno gnojenje pa ne zadostuje hlevski gnoj, ampak uporabljati moramo tudi *umetna gnojila*. Posebno teh manjka našim njivam in travnikom.

Samo Kranjska je pred vojno porabila na leto do 1000 vagonov umetnih gnojil. Med vojno, posebno zadnja leta in po prevratu je seveda ta množina padla tako nizko, da se niti govoriti ne more o kaki splošni uporabi teh sredstev.

Seveda je tudi dandanes precejšnje povpraševanje po umetnih gnojilih, toda samo po takih, na katera so bili naši poljedelci navajeni že pred vojno. Ti se pa le težko odločijo za taka gnojila, ki jih preje niso poznali. In vendar so tudi ta dobra in učinkujejo ravnotako kakor ona.

Kmetovalci! Ne zanašajte se za sedaj na *čilski soliter*, ki bi stal najmanj 12 kron za 1 kg, ne na *Tomasovo žlindro*, katere izvoz so prepovedale dandanes vse države, ker jim je povsod primanjkuje, ne na kajnit, ki ga ni mogoče dobiti. Čilski soliter vam popolnoma nadomesti *apneni dušik*, ki ga izdeluje tvornica v Sloveniji, namesto *Tomasove žlindre* rabite *kostno moko* in *kostni superfosfat*, ki se istotako pridobivata pri nas. Kajnit pa zaenkrat nadomestite lahko samo z domačim *lesnim pepelom*.

Marsikdo bo pa pripomnil: „Naročil bi si že umetna gnojila, ako bi ne bila tako draga.“ Toda dragi kmetovalec! Pomisli vendar, da si pred vojno prejel za svoje pridelke tudi mnogo manj nego dobiš dandanes zanje. Sicer se pa vsako gnojenje z umetnimi gnojili mora tudi izplačati, če hočemo, da se razširi njegova uporaba. Vzemí torej lepo svinčnik v roke in računaj:

Oral pšenice mi da pri navadnem obdelovanju 600 kg zrnja. Če ga pa pognojim s 100 kg apnenega dušika, dobim gotovo za 150 kg več pšenice, torej 750 kg. Apneni dušik me stane 240 kron s prevožno vred na pr. 260 kron.

Za 609 kg pšenice po 6 kron dobim	3600 kron
" 750 " " " 6 " " "	4500 " "
večji dobiček vsled gnojenja	900 kron
Odtegnem od te svote izdatek za	
apneni dušik	260 " "

mi ostane čistega dobička . . . 640 kron, ki bi jih brez gnojenja s tem umetnim gnojem nikdar ne dosegel. *Torej s 100 kg apnenega dušika dosežem za 640 kron večji donos enega orala pšenice.*

Če apnenemu dušiku dodam še 100 kg superfosfata po 320 kron, bom dosegel še 200 kg zrnja na oral več in s tem se poveča donos enega orala za 1500 kron.

Ravnatoko je s travniki. Vsakdo, ki je kdaj gnojil z umetnimi gnojili travnike, prav dobro ve, kako izgleda trava na tako pognojenem prostoru: bujno rase, gosta je in nakosi se je vsaj za četrtino več nego na negnojnem prostoru. Navadno dajo tako gnojili travniki po eno košnjo več nego negnojili.

Poskusi, ki so se priredili v zadnjih dveh letih v Sloveniji z gnojenjem travnikov z apnenim dušikom, so nam pokazali, kako uspešno je gnojenje s tem umetnim gnojilom.

Ravnatoko umestno je gnojenje žitnih rastlin s *superfosfatom*. Fosfor nam da veliko debelega zrja, medtem ko pospešuje dušik raščo rastline. Vsled tega je umestno, da se žitaricam gnoji z obema gnojili, da dobimo krepke rastline in obilo klenega zrnja.

Za travnike je pa umestna *kostna moka* in *apneni dušik*. S tem se ojača rašča trave, detelje se bolj razrasejo in trava postane visoka, gosta in tečna.

Kmetovalci!

Če hočete spraviti svoje njive in travnike do popolne rodovitnosti, potem gnojite z navedenimi umetnimi gnojili. Kmetijska družba ima v zalogi in oddaja svojim udom: *apneni dušik* 18 do 21 % po 240 kron za 100 kg brez vreče; *kostni superfosfat* z 18 % fosforove kisline po 320 K za 100 kg in *kostno moko* z 31 % fosforove kisline po 300 kron za 100 kg.

Naročite, dokler je še čas in dokler nam tvornice umetnih gnojil dovolijo še to ceno!

Uspehi škropljenja z bosnapasto.

Konstanjevic. Poskušnja s škropljenjem z bosnapasto je v Kostonjici na Dolenjskem zelo dobro uspeła. Uspeh je naravnost krasen in poskus zelo poučen, ker stojte zraven škropljene in z enako močno bordosko zmesjo škropljene trte. Neškropljene trte so od peronospori popolnoma uničene. Z modro galico škropljene imajo od palčja prcej napadeno listje, medtem ko so trte, škropljene z bosnapasto, popolnoma zelene in zdrave. Ker bo galica drugo leto najbrže zelo draga, bi bilo priporočati, da si kmetijska družba nabavi cenejšo bosnapasto, ki je mnogo primernejša za škropljenje in enostavnejša tri uporabi.

B. S. v K.

Šmarje pri Jelšah. Naročam tri sode po 50 kg bosnapaste na svoj naslov. Letos in že več let škropim en vinograd s 1½ in 2 % galico, drugega pa ravnatoko s bosnapasto ter imam pri trikratnem škropljenju povsod enak, popoln uspeh tako glede listja kakor grozdja. Prihodnje leto pa hočem škropiti le z bosnapasto.

F. F. v Š.

Kmetijska podružnica Št. Janž. Podružnica poroča o uspehih škropljenja z bosnapasto. Iste so porabili tukajšnji vinogradniki 500 kg. Uspeh je bil prav dober. Rabila se je pri tretjem škropljenju. Učinkovala je ne le proti peronospori, ampak tudi proti plesnobi. Koder se je škropilo z bosnapasto, je grozdje popolnoma zdravo. Naj bodo navedeni le trije slučaji:

Alojzij Bec, posestnik, Kamenca, je škropil tretjič z bosnapasto. Kot poskus je pustil en vogal vinograda nepoškropljenega. Ta del je bil močno napaden, ostalo vse pa zdravo.

Marko Kotar, posestnik, Pristava, je v svojem vinogradu poškropil z bosnapasto gornji in spodnji del, izpustil je pa sredino, kjer je bilo najlepše grozdje. Tam, kjer je škropil, je vse grozdje zdravo, v sredini pa ima plesnobo.

Ignac Erman, posestnik, Birnavas, je istega dne škropil dva vinograda. Enega z modro galico, drugega pa z bosnapasto. Izrazil se je, da je s škropljenjem z bosnapasto dosegel boljši uspeh nego s škropljenjem z modro galico. Imamo pa še več dokazov o ugodnih uspehih z bosnapasto.

Uspeh škropljenja trt z „bosnapasto“. Letos sem rabil bosnapasto za škropljenje svojega vinograda v svrhu zatiranja peronospor. Reči moram, da se je dobro obnesla. Škropil sem štirikrat ob lepem vremenu, in sicer pred cvetom enkrat, trikrat po cvetu, in sicer v presledku treh, slejnjikrat štiri tednov. Ker je bila tudi precejšnja toča, se je škropilo četrtič zaradi nje, ki mi je uničila tretjino pridelka. Peronospora sem se popolnoma ubranil. Trsju ni škodovala, tudi mlademu eno- in dvolitnemu nasadu ne. Trikrat sem rabil eno- odstotno, četrtič eno- in polodstotno škroplilno zmes; apna nisem pridejal. Uporaba je lahka in veliko bolj prikladna kakor z galico, vsled česar je bosnapasto priporočati. Tudi proti plesnivcu se je obnesla v toliko, da se je napadeno grozdje očistilo oidija, seveda le za kratko dobo, največ za teden dni. Bosnapasta se na listju malo pozna, zato so nekateri proti uporabi, ki hočejo imeti in videti že od daleč, da je vinograd poškropljen.

S. v P.

Pravilno oranje prvi pogoj intenzivnega poljedeljstva.

„Kmetovalec“ je že večkrat opozarjal na važnost pravičnega oranja in grajal zastarelo starokopitno navado oranja na lehe (ozke kraje). Ker je ta točka tako važna in ker je pravilno obdelovanje zemlje prvi predpogoj umnega kmetijstva in pa predpogoj intenziviranja našega poljedeljstva, naj se danes zopet vrnemo k temu predmetu.

V glavnem ločimo dvoje načinov oranja. *Oranje na ploho ali na plano in oranje na lehe (kraje).* Pri oranju na lehe preorjemo večje ali manjše število brazd skupaj, tako da razdelimo celo njivo v kraje in razore. Pri oranju na ploho pa mora nastati popolnoma ravna površina, kar zopet lahko dosežemo na več načinov.

Katere so dobre in slabe strani teh dveh načinov oranja? Prednost oranja na lehe je, da pri tem, ko zmečemo zemljo od dveh strani skupaj, na mestu, kjer nastane leha, povečamo in poglobimo zgornjo plast ter damo tako rastlini, ki jo vsejemo na leho, vse one pogoje, ki bi jih imela v globoki zemlji. Druga pred-

nost teh je, da voda na njih ne zastaja, ampak se raz njih hitro odteka v razore in ker je površina zemlje vsled valovite oblike povečana, (ne pa tudi površina rodovitne zemlje) voda tudi bolj izhlapeva in se torej njiva po dežju hitreje osuši. To so prednosti in tudi *edine prednosti* takega oranja.

Iz tega sledi, da se more samo tam s pridom orati na lehe, kjer je zemlja tako plitva, da bi drugače rastline ne mogle uspevati, ali pa kjer je zemlja tako težka in mokra, da voda preveč zastaja in da je vsled tega zemlja mrzla in kisla. Toda v zadnjem slučaju se zemlja lahko na primernejši način zboljša, na pr. z osušenjem s pomočjo posebnih brazd, ki jih potegnemo v smeri, v kateri pada njiva ali pa s pomočjo drenažnih cevi. Lehe so izmed vseh rastlin primerne samo za koruzo in krompir, ki zahtevata za razvoj svojih stranskih korenin (koruza) in svojih podzemeljskih živic (krompir) zadostno zemlje. Popolnoma nepotrebne pa so lehe tam, kjer je zemlja dovolj globoka, kakršna je pri nas skoro povsod, če izvzamemo kraške in nekatere maloštevilne kraje po Gorenjskem, naravnost škodljive pa so lehe na lahki zemlji, ker se ista potem še hitreje in še bolj presuši, zlasti če primanjkuje dežja.

Tem številnejše so *škodljive posledice* oranja na lehe. Predvsem moramo poudariti, da skoro polovica njive, to so razori, postane za uspevanje rastlin neprimerna. Zemlja v razorih je stlačena od plugove drse in gnoja dotičnega leta sploh ne dobi, ker se zaorje gnoj v lehe. Tako pridejo vse rastline v razorih v trdo in nepogojeno zemljo. Seme v lehah in ono v razorih ne pride enako globoko, ne kali istočasno in ker vsled neugodnih pogojev v razorih že itak slabše uspeva, se žito ne razrase in ne zori enakomerno. Velik del njive ostane sploh nezoran, to so prejšnji razori. Tam se vgnezdijo plevel, katerega vidimo povrh lehe kar v dolgem pasu bohotno rasti. Voda se v mokrih letih zbira v razorih, kjer zastaja in tvori luže, v suhih letih se pa zemlja iz vzrokov, ki smo jih zgoraj navedli, še bolj izsuši. Vožnja po takih njivah je otežkočena. Raba strojev na njivah z ozkimi kraji je popolnoma nemogoča. Raba brane je otežkočena in njen učinek zmanjšan, valjarja in sejalnega stroja pa sploh ni mogoče rabiti, ravnotako ne stroja za žetev. Vsak umen kmetovalec ve, kako velikega pomena so stroji za kmetijstvo, ker je njih delo hitrejše in boljše in skoraj vedno tudi cenejše. Vzemimo za primer samo sejalni stroj. Če pomislimo, da poseje marsikateri kmet pri nas na joh 6—8 mernikov pšenice, kar znaša na hektar 290—340 kg, medtem ko se na stroj porabi v rednih razmerah samo 160—240 kg in če pomislimo, da bi s sejanjem na stroj mogel prištediti $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ semena, lahko izračunimo, da si more s setvijo na stroj v nekaj letih toliko prištediti na semenu, da plača sejalni stroj, poleg tega pa ima vse druge velike prednosti take setve povrh. Tudi stroja za žetev bi se mogel potem posluževati in si tako prihraniti veliko dragega in napornega dela in bi mogel žetev o pravem času dokončati, kar bi bilo zopet v korist drugih v času žetve potrebnih poljskih del.

Ker smo zgoraj govorili o množini semenskega žita, bodi pojasnjeno, da vzroki za tako gosto in obilno setev ne tiče samo v sejanju na roko, ampak tudi drugje; pri oziminah okolnost, da navadno slabo prezimijo, pri jarih žitih pa okolnost, da se skoro nič ali pa le slabo razrasejo, ker so naša domača

žita deloma vsled neugodnih podnebnih razmer, deloma vsled pomanjkljivega gnojenja, predvsem pa vsled nezadostne izbire in vsled popolnega pomanjkanja semenogojne propadla, tuja žita z boljšimi lastnostmi pa v naših razmerah hitro degenerirajo in postanejo taka kakor domača.

Dalje moramo še nekaj omeniti. Včasih se čuje in bere, da je naše poljedelstvo intenzivno, kar pa samo deloma in v gotovem smislu odgovarja resnici. Naš kmetovalec namreč ne izrablja intenzivno zemljo, ampak čas. Ker mu vsled dosedanjih razmer, katerim je bila deloma vzrok narava, še več pa sam, žito ni donášalo zadostnih pridelkov, je bil prisiljen sejati strniščne sadeže in ni pustil niti koščka zemlje po prvi žetvi praznega. To je pa ravno na škodo prvi in na škodo drugi rastlini. Kajti nikdar ne sme priti nova setev preje v zemljo, dokler ista ne zadobi tistega gotovega stanja, katerega imenujemo godnost in ki obstoja v sledečem: zemlja mora biti sicer rahla, vendar pa dovolj usedena, da dobijo rastline v njej trdno podlago; humus, ki se je bil nakopičil pri zadnji žetvi, se mora zadostno razkrojiti, ako hoče služiti naslednji rastlini v hrano, talnim bakterijam se mora dati priložnost, da razvijejo svoje plodonošno delovanje in izpremene zaklade zemeljskih redilnih snovi v rastlinam užitno hrano. Za vse to pa je treba zemlji časa ali kakor pravimo, zemlja se mora odpočiti. Tega časa pa pri nas zemlji ne privoščimo in zato vidimo, da so silno redke dobre ajdove žetve, da ozimine, zlasti rž, ki zahteva dobro vsledle zemlje, tudi zato tako slabo prezimijo in da mi v dveh poljskih sadežih ne pridelamo več ali pa še manj, kakor bi pridelali v enem, če bi štedili na pravem in ne na napačnem mestu in če bi zemljo na racionelen način in v resnici intenzivno obdelovali. Imeli bi potem manj nepotrebnega dela, naša zemlja bi postajala vedno boljša, pridelki bi rasli.

K takemu intenzivnemu poljedelstvu pa ne spada samo gnojenje s hlevskim gnojem in z umetnimi gnojili, ampak tudi tisto najprimerneje oranje, ki more zemljo najbolje izkoristiti in dati najvišje pridelke, ki so v naših razmerah mogoči. Oranje na plano bi nadomestilo veliko izgubo površine, katero nam povzroča oranje na ozke kraje in tako bi našemu kmetovalcu, če bi se poprijel tudi drugih zahtev umnega poljedelstva, ne bilo treba zemljo tako pleniti, kakor se to sedaj godi s strniščnimi setvami.

Tudi če mislimo kdaj vpeljati kulturo sladkorne pese, moramo prenehati z dosedanjim načinom oranja, kajti če hočemo, da bo sladkorna industrija uspevala, mora vsebovati pesa najmanj 15—18% sladkorja, kar pa je mogoče le v bogati, globoko zorani in sploh v najboljšem fizikalnem stanju se nahajajoči zemlji, sicer bo pesa degenerirala in zadovoljen ne bo niti kmetovalec niti tvorničar.

Naš kmet nikakor ni nenapreden in prepričan sem, da bi se tako, kakor se je hitro poprijel umetnega gnojenja, kakor je svojo živinorejo vendar že nekoliko izboljšal, tudi pravičnega oranja kmalu lotil, če bi imel za to pobudo, potreben pouk in dober zgled. To mu priskrbeti je naloga vseh poklicanih krogov: kmetijskih šol, kmetijske družbe in poverjenišva za kmetijstvo.

Preostalo bi še, da popišem, kako se orje na plano ali brez krajev. Ker najdete to nakratko opisano v Rohrmanovi knjigi, Poljedelstvo, 1. snopič, ki je izšla v družbi sv. Mohorja, hočem o tem samo nekaj na-

vesti. Po nekaterih deželah n. pr. na Češkem orjejo tako, da začnejo na robu njive in orjejo okoliinokoli vedno bolj proti sredini, dokler ni cela njiva zorana in ostane samo majhen kos v sredi nezoran, katerega se mora potem prekopati. Podobno se lahko dela na nasprotni način, ki je pa težavnejši, da se namreč začne v sredi njive in se orje vedno bolj proti robu. Iz raznih vzrokov pa tega oranja pri nas ni priporočati. Primernejše je prioravanje in razoravanje, kar ni v bistvu ničesar drugega, kakor oranje na zelo široke kraje. Pri prioravanju potegnemo prvo brazdo v sredi kraja, kateri ima nastati in čigar širokost preje določimo in priorjemo nazaj gredoč na to prvo brazdo drugo, tako da padeta ti dve brazdi skupaj, potem zopet v prejšnji smeri gredoč na prvo brazdo tretjo, na drugo četrto in tako dalje, vedno na vsaki strani brazdo ob brazdo, tako da postaja kraj vedno širši. Čim širši so kraji, tem lažje zravnamo njivo in tem manjše so slabe posledice ozkih krajev. Ker bi pa pri zelo širokih krajih izgubili preveč časa pri obračanju, ko moramo z ene strani kraja na drugo stran, napravljamo take kraje le iz 20—40 brazd in nastale razore s plitvim prioravanjem in z brano kolikor mogoče ravno zavlečemo, kar je zlasti neobhodno potrebno tam, kjer sejemo s strojem, da more priti seme enakomerno globoko v tla in enakomerno kaliti. Če smo orali že prej na plano, potem moramo vedno začeti na dosedanjem razoru, tako da se prejšnji razori zasujejo, prejšnji hrbti pa postanejo razori. Na ta način se njiva ohrani ravna. Ako hočemo delati popolnoma pravilno, ne smemo pustiti med prvo in drugo brazdo nezorane zemlje, ampak moramo prvi dve brazdi najprej razorati, potem šele priorati, ali pa prvo brazdo, katero smo potegnili globoko in široko, podorati, potem šele naprej prioravati.

Druga vrsta oranja na plano je razoravanje, pri katerem potegnemo prvi dve brazdi v obeh prejšnjih razorih, tako da nastaneta na tem mestu hrbta dveh novih krajev, brazd pa ne mečemo kakor pri prioravanju eno proti drugi, ampak v nasprotni smeri, eno od druge. Pri tem se nezorana ploskev vedno manjša, dokler ne nastane nazadnje razor dveh novih krajev, katerega moramo potem ravno tako, kakor sem zgoraj povedal, zavleči s plugom in z brano. Inž. Simonič.

Bulava snetjavost na koruzi.

Tekom zadnjih let zlasti pa letošnje leto opazamo na koruznih rastlinah polno bulastih izrastkov najrazličnejših velikosti. Te izrastke povzroča snet Ustilago maydis, ki na ta način znatno ovira razvoj koruznih rastlin in zmanjšuje njih pridelek. Da bo omogočeno našim kmetovalcem pravilno zatirati to nevarno bolezen, je potrebno, da se nekoliko natančneje seznanijo z razvojem in z razmnoževanjem imenovane sneti.

Ustilago maydis povzroča tvorbo bulastih izrastkov na vseh delih koruznih rastlin; včasih celo na koreninah. IZRASTKI so najrazličnejše velikosti in dosežejo celo velikost otroške glave. Bule, povzročene po imenovani sneti obdaja v mladosti trda belolesketajoča kožica. Ko se slednja razpoči, se raztrosijo črni trosi sneti, velikosti $\frac{1}{100}$ mm. Ti trosi, ki se razneso daleč naokrog, vzkale v slučaju, da imajo dovolj vlage in poženo drobna, cevem podobna vlakna, na katerih se potem tvorijo t. zv. zračne konidije s trosi. Ti se na en ali drug način (več) prenašajo na koruzne rastline,

kjer potem vzkale in poženo vlakna v rastlino. Na podlagi raznih raziskovanj, se je dognalo, da so za okuženje dostopni predvsem nežni (mladi) rastlinski deli, kajti le na teh lahko prodre kalilne cevi trosov nežno vrhno kožico. Vlakna sneti se v napadeni rastlini vedno bolj delijo in razmnožujejo ter tvorijo t. zv. podgobje (micelij). Ta se razvije le na okuženem delu tako, da ostanejo ostali deli rastline neokuženi. Na okuženem delu tvori koruzna rastlina vsled draženja s strani sneti, vedno novo pletivo, iz katerega dobiva snet potrebno hrano. Na ta način si lahko tudi razlagamo vzrok, zakaj se snet od prvotno okuženega dela ne razširi po celi rastlini. Kakorhitro dosežejo vlakna podgobja primerno starost, tvorijo trose. V tej dobi se bule na rastlinah napno, pozneje, ko izhlapi voda, ki se tvori pri dozorevanju trosov, pa zopet skrčijo, nakar razpoči vrhnja kožica ter se iz bule izločijo trosi. Celi bulasti izrastek navadno potem odpade.

Izkušnje uče, da vse, kar povzroča, da ostane koruzna rastlina dlje časa v nežnem razvoju, pospešuje tudi razvoj sneti. Taki vzroki so: težka in vlažna zemlja, deževno vreme v dobi razvoja koruzne rastline, gosta setev i. t. d.

V svrhu zatiranja imenovane sneti, ki je letošnje leto okužila v nekaterih krajih do 30 %, vseh koruznih rastlin, je upoštevati sledeče:

1. Na njivah, kjer so rasle po imenovani sneti okužene rastline, se ne sme štiri leta sejati koruze. Vpeljati je torej pravilno kolobarjenje.

2. Sejati je le semensko blago, ki izvira od popolnoma zdravih koruznih rastlin.

3. Semensko blago je vedno pred setvijo razkužiti.

4. Z njive je že tekom vegetacijske dobe odstraniti s koreninami vred vse okužene rastline, ali pa vsaj izrezati bule, katere je na to uničiti, ne pa metati na kompost ali pa na gnojišče, kajti v tem slučaju trosi, ki se prenesejo z gnojem na njivo, vzkale, nakar se začenja zopet popisani razvoj sneti.

Da bo mogoče vsaj deloma omejiti škodo, ki zamore postati tekom par let zelo znatna, je potrebno, da vsi kmetovalci po svojih močeh pomagajo zatirati imenovano snet.

Inž. Tavčar.

Vinogradništvo in vina Bosne in Hercegovine.

(Dalje in konec.)

Malaga.

Proizvajanje malage je slično onemu sladkega vina, vsaj v početku. Zrelo, obrano in ovenelo grozdje od žilavke se osmuče in iztisne. Mošt se nato v velikem, čistem kotlu pri zmernem ognju med vednim mešanjem tako dolgo kuha, da ostane samo ena tretjina prve količine. V ta preostanek mošta se po ohlajenju dodane 6—8 % čistega vinskega špirta, ako je mošt pred kuhanjem imel 20—22 % sladkorja. Po kipenju je treba mlado vino filtrirati, da se očisti. Dobro je postaviti sode z malago tako, da padajo nanje solni žarki, treba je samo paziti, da so sodi vedno polni, ker se vino drugače skisa. Vsled gorkega ležanja dobi vino značaj glasovitega madžarskega (tokajskega) desertnega vina, ki se imenuje „samorodno“. Ta malaga je temnorumene barve in izvrstnega, tipičnega okusa ter je fino dezertno vino.

Pred desetletjem poslala so se ta vina državni kemični postaji za preiskovanje živil na Dunaju, kjer

jih je preiskal univerzitetni profesor dr. E. Ludvik z ozirom na njih vrednost kot zdravilna vina. Po tej analizi sestavljena so bila ta vina leta 1901. in 1902. sledeča:

Malaga:

	Mostar:	Lastva:
Alkohol v volum %	12.73	15.26
Vsega ekstrakta %	11.12	19.36
Invert-sladkorja %	9.85	15.58
Ekstrakta %	4.20	3.79

Sladko vino:

	Muskat L. (Tamjanika)	Žilavka:
Alkohol v volum %	9.59	12.32
Vsega ekstrakta %	27.36	14.77
Invert-sladkorja %	24.86	11.27
Ekstrakta %	2.05	3.50

Pri tej priliki se je tudi dognalo, da ste obe vrsti vina izredne vrednosti kot zdravilna vina in jih je dunajska medicinska fakulteta kot taka tudi priznala.

Ako bi hotel kdo za poskušnjo posaditi hercegovsko žilavko ali blatino, naj se obrne na: Poljoprivredno nadzorništvo v Mostaru (Hercegovina).*)

* * *

Usoda, ki je zadela vse evropske vinorejce, tudi Hercegovincev ni izvzela. L. 1911. je bila trtna uš najdena v ljubuškem okraju, na hercegovsko-dalmatinski meji. Verjetno je, da je donešena iz sosednjega imotskega ali makarskega okraja v Dalmaciji. Šele po sedmih letih, torej l. 1918., opazila se je (trtna uš) filoksera v mostarskem okraju, v srcu hercegovskega vinogradništva. Razume se, da se je tudi oblast pobri-gala za obnovo vinogradov, pa ste zato osnovani dve trtnici za amerikske podlage v Ljubuškem (Hercegovina) in v Bjelini (Semberija v Bosni, kjer se izteka Drina v Savo). Za podlago se jemljejo amerikske vrste: *Ruprestis Monticola*, *Aramon* × *Ruprestis* štev. 1, *Riparia* × *Berlandieri* Teleki štev. 8, *Riparia* × *Ruprestis* Schwarzmann in *Riparia Portalis*. V državnih matičnjakih pridelane amerikske resnice se dajejo siromašnim vinogradnikom brezplačno, premožnejšim pa po nizki ceni. Od evropskih trt se dajejo ljudstvu za obnovo vinogradov: žilavka, krkošija in šipon, od črnih pa blatina, kabernet, skadarka in ninčuša. Zadnja je zelo dobra dalmatiska vrsta. Hercegovski vinogradniki so uporabili izkušnje v sosednji Dalmaciji in so sklenili, da se ima obnova vinogradov vršiti z zelenim cepljenjem. Razentega se je sklenilo sledeče:

Saditi samo toliko trt, kolikor se jih more gnojiti. Vinograd uspeva najbolje na ledini, ki jo je treba rigolati na 60 cm globoko, in sicer tako, da dobra zgornja zemlja pride samo 30 cm globoko. Trta se sadi v razdalji 1½ metra vrsta od vrste, in trte v vrsti v razdalji 1¼ metra. Na vsakem mestu se zasadi po dve trti (resnici), ki se pri dnu razstavite, tako da se pozneje lahko ena rastlina laže odstrani. Drugo leto se trte cepijo v zeleno, a tretje poletje se pusti na vsakem mestu samo en trs, medtem ko se drugi odstrani, oziroma, ako je cepljenje uspelo, presadi drugam ali proda. V vsakem vinorodnem okraju se mora napraviti trtnica, vsaj v obsežnosti ¼ ha, strokovnjaki pa morajo prirejati tečaje o cepljenju in gojenju vinske

trte. Razentega morajo upravitelji trtnic izvežbati čim največ dobrih delavcev v cepljenju vinske trte. Taki izvežbani se morejo kasneje staviti na razpo'ago vinogradnikom, kojim bodo potrebni za obnovo vinogradov.

Ljubo Stjepanović,
kmetijski svetnik, Beograd.

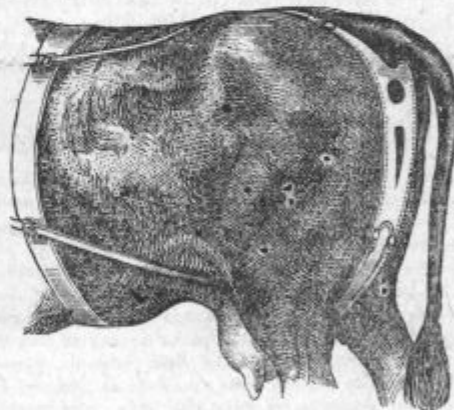
Trut ali izstop telčnika.

Telčnik je oni del živalskega telesa, v katerem biva še neporojeni mladič do poroda. Med vsemi izstopi, to so: izstop mastnika, izstop maternične nožnice in izstop telčnika, je največkrat opažati zadnjega. Pri posameznih domačih živalih izstopa telčnik najraje pri kravah.

Vzrokom izstopa telčnika prištevamo v prvi vrsti hudo napenjanje pri otelitvi. Telčnik pa izstopi tudi, ako se pri porodu mladiča premočno vleče, ali pa se hoče trebilo s silo odpraviti. Izstop telčnika lahko povzroča tudi ranjenje maternične nožnice in telčnika samega pri porodu.

Znamenja. Telčnik se pri ali kmalu po porodu preobrne tako, da je notranji del telčnika obrnjen na zunaj in obratno. Ako se obrne ves telčnik, visi ta mesna vreča do skočnega člena. Deli, ki so izstopili, so vedno pokriti s krvjo, z žlehom, včasih tudi s trebilo. Kmalu po izstopu postane telčnik rdeče-višnjev in v nekaj urah zateče tako močno, da je zopetno naravnavanje telčnika skoraj nemogoče. Oteklini se pridruži kmalu še vnetje telčnika.

Takoj po izstopu telčnika se žival počuti še dokaj dobro, le nekako čudno in strašljivo se obrača. Kmalu pa nastopi vročnica (groznica); živina se prične močno napenjati, ječi in stoka. Telčnik se hitro izpremeni, hudo zateče ter nastopi močno vnetje. Življenje

Podoba 13.

živali je v največji nevarnosti. Žival rešimo pogina le tedaj, ako prihitimo takoj na pomoč, naravnamo telčnik še takrat, ko ni še zatečen in vnet. Tudi naravnavanje telčnika je veliko lažje takoj po izstopu. Ko je telčnik že vnet, otekel in črn ali raztrgan in močno zmečkan, je vsako naravnavanje brezuspešno. V takih slučajih je pač najbolje, da žival hitro zakoljemo. Meso takih živali je brez dvoma užitno, seveda ne sme biti izstop prestar in vnetje premočno, katero stopa kmalu v notranjost telesa. Telčnik se najlažje naravna pri kravah, veliko težje pri kobilah in pri malih domačih živalih.

Ravnanje in zdravljenje. Najprej se razpne v raztopino galuna namočena rjuha pod telčnik. Ako žival leži, se privzdigne zadnji del telesa navzgor tako, da je približno 40 cm višje nego sprednji del. To se izvrši najlažje, ako se pod zadnji konec telesa porine 2 m dolga in 60 cm široka deska ter na ta način privzdigne zadnji del telesa.

Ako se izstopivšega telčnika drži še trebilo, je isto takoj odstraniti. Med tem časom si pa pripravimo

*) Je priporočljiva le za gorke kraje. V drž. vinogradu na Slapu pri Vipavi se je dobro obnesla. B. Skalický.

večjo posodo (šlaf) mlačne vode in v njej raztopimo $\frac{1}{4}$ kg galuna. S to raztopino dobro izperemo telčnik ter odpravimo vso nesnago. Ako pa je telčnik že vnet in močno rdeč, ga moramo izpirati z mrzlo (snežno) vodo, kateri pridenemo tudi galuna. Po osnaženju je dobro, da potrosimo po telčniku nekoliko zdrobljenega galuna. Nato se prične z naravnavanjem. Telčnik se privzdigne z rjuho in se z dobro očiščeno roko skuša obrniti; obenem pričneta dva pomagača telčnik porivati previdno v sramnico zopet nazaj. Ko se polovico telčnika na ta način zopet naravna, se ostali del previdno potisne z roko tako daleč, dokler se ne spravi telčnika v naravno lego. Paziti je pri tem delu, da se telčnika ne rani, posebno še takrat, ko se prične žival napenjati.

Pri napenjanju krave se mora z naravnavanjem toliko časa počakati, dokler napenjanje ne poneha in je skrbeti, da se naravnani deli iznova zopet ne prikažejo. Hudo napenjanje se potlači na ta način, da kravi položimo na hrbet vrečo, napolnjeno s peskom. Da se že poravnani izstop ne ponovi, vzamemo podolgast kos podplata ali usnja, dobra je tudi lesena deščica, ali kaj sličnega ter izr-žemo na tej pripravi dve luknjici; eno za blato in drugo za scalcino. Na vsak konec te priprave privežemo dve vrvici. Ušnje pritisnemo na sramnico in napeljemo dve vrvici skozi zadnji nogi in ju privežemo na prsih na počezno vrv. Duge dve vrvici pa napeljemo po križu in hrbtu. (Glej pod. št. 13.). Ako sčasoma vrvice odnehate, treba jih je nategniti.

Svetovati pa je vsakemu živinorejcu, ako je v bližini živinodravnik, ga hitro poklicati ter prepustiti njemu to delo.

Ciril Prijatelj.

VPRAŠANJA in ODGOVORI.

Na vaa kmetijsko - gospodarska vprašanja, ki dohajajo na Kmetijsko družbo za Slovenijo ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrstijo med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pisмено, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edino le na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnim črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natise vprašalčevega imena, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko - gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko - gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pisмено, če so pisnu priložene 4 K v znakah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 72. Moj sosed mi je pripovedoval, da se v nekaterih krajih Nemčije goji tudi ozimni oves, ki baje tam dobro uspeva. Ali bi bil ozimni oves primeren tudi za naše kraje in kje bi se naročil? (R. Z. v M.)

Odgovor: Ozimni oves, ki je dvoletna rastlina, se goji le v krajih z milo zimo na pr. v Angliji, Belgiji itd. Dobro uspeva tudi v Istri. V 18. stoletju se je vpeljal tudi v Nemčiji, kjer se pa do danes ni posrečilo vzgojiti rastline, ki bi kljubovale ondodni zimi tako, kakor druge ozimne žitne rastline; vsled tega se tam goji le v nekaterih krajih, in sicer le v manjši količini. Iz navedenega sledi, da ozimni oves za naše kraje z mrzlimi zimami nikakor ne bi bil primeren. T.

Vprašanje 73. Smetana, ki se napravi na mleku moje krave, mi postane že nekaj dni sem vsakokrat na

površju, in sicer le na nekaterih krajih istega, krvavo rdeča. Ker je ta nenavaden pojav tudi starejšim kmetovalcem popolnoma nov, zato vprašam, kaj je vzrok, da postane smetana na površju rdeča? Vzorec take smetane pošiljam istodobno po pošti. (G. H. v B.)

Odgovor: Na podlagi mikroskopične preizkušnje poslanega vzorca smetane se je našlo v istem polno glivic iz skupine *Bacillus prodigiosus*, ki povzročajo tvorbo rdečkastega barvila imenovanega »prodigiosin«. *Bacillus prodigiosus* se razvija predvsem na mleku in mlečnih izdelkih ter se z nesnažnimi mlečnimi posodami prenaša v mleko, kjer se razmnožuje na površju istega. Ker je najprimernejša toplota za njegov razvoj 25° C, zato se pojavlja navadno le v letnem času. Smetana, ki je okužena po tej glivi, je na površju rdečkasta in dobi vsled razkrajanja mleka po tej glivi sčasoma neprijeten duh in okus po slanikih, ki ga povzroča kemična spojina trimetilamin. Edino sredstvo, da obvarujemo mleko, oziroma smetano pred to napako, je redno in takojšnje čiščenje praznih mlečnih posod, umivanje rok in vimena pred molžo ter shranitev mleka in mlečnih izdelkov v čisti, zračni in hladni shrambi. T.

Vprašanje 74. Kako je ravnati s kravo, kateri je pri telitvi izstopil telčnik? (K. P. v G.)

Odgovor: Na gori stavljeno vprašanje, najde se odgovor v spisu: »Trut ali izstop telčnika«, ki ga prinaša ta številka »Kmetovalca«.

P-j.

Vprašanje 75. Imam kravo, ki je pri telitvi tako hudo trpela, da sem že obupal nad življenjem krave in mladiča. Vkljub temu, da je krava teletila že tretjič, so rodila pri kravi tako ozka, da z največjo težkočo porodi. Kaj je vzrok, da so rodila pri kravi ozka in kako je temu odpomoči? (K. P. v G.)

Odgovor: Vzrok, da so rodila pri Vaši kravi ozka, je iskati v nezadostnem razvitku istih. Okostje, ki obdaja rodila, je ostalo ozko in nepopolno razvito, kar je oviralo naravni razvoj rodil. Bržkone izvira ta napaka pri Vaši kravi od preobile in pretečne krme, ki ste jo pokladali v mladosti. S tem je okostje hitro doraslo, a se ni moglo dovolj razširiti. Poleg tega se je mogoče žival v mladosti premalo gibala v prosti naravi, ker dokazano je, da krave, ki se veliko gibajo, kakor na pašnikih, se tudi veliko lažje oteletijo; to pa ravno zaradi tega, ker se vsled vednega gibanja njihovo okostje razširi in s tem tudi rodila boljše razvijejo. Ker se omenjene napake pri Vaši kravi ne dajo več odpraviti, Vam odsvetujemo nadaljno pripuščanje krave, ker je lahko mogoče, da pri prihodnjem porodu izgubite kravo in mladiča. P-j.

KMETIJSKE NOVICE.

Ponarejeni 20 dinarski (80) kronski bankovci. V naši državi so se pojavili ponarejeni 20 dinarski (80) kronski bankovci. Značilni znaki falzifikatov so sledeči: 1). Splošna barva »falzifikatov« je bolj svitla in njih temeljna barva »orange«, dočim je pravi bankovec v temeljni barvi »rosa«. 2). Slika orača z vprego ni tako izrazita, kakor na pravem bankovcu, zlasti temnejše barve so bolj medle. Tudi je trojezični in trovrstni napis med obema dvajseticama na falzifikatu vse manj izrazit, in napis ne pride tako do veljave kakor na originalu. 3). Na drugi strani je trikotni oblačni venec podan nekako v rjavi barvi (ziegelrot), dočim je na originalu karminasto rdeč. 4). Žitna snopa na obeh straneh sta, ker je na falzifikatu temeljna barva bolj vodena in »orange« vse bolj izrazita

in prihajata izdatno čistejša do veljave, nego na originalu, ki je »rosa« temeljne barve. Tako se očesu dozdevata na falzifikatu oba snopa nekako zelenkasta, dočim sta na originalu modre barve. 5). Na zadnji strani je na originalu označena številka »2« iz dveh skoraj paralelnih črt, ki sta zvezani v sredini številke s poševno črtico, dočim se na falzifikatu tamkaj paralelki križate. Isto velja tudi za črko »S« v besedi »Dinar« »S«. Na splošno pa je falzifikat izredno dobro izdelan in je opreznost tembolj priporočljiva.

Novo sredstvo proti slinavki in parkljevki.

Večini živinorejcev ste dobro znani ti dve bolezni, ki nastopata tudi v naših krajih in so še dandanes ponekod razširjeni ter povzročata mnogokrat na stotisoče škode. Neumorno so se že trudili strokovnjaki, da bi znašli radikalno protisredstvo tej bolezni, a vsi dosednji poizkusi so bili več ali manj brezuspešni. Kakor pa ravno sedaj poročajo iz Švice, se je to posrečilo nekemu Švicarju po imenu Henri Zwahlen iz Genfa, iznajti učinkovito sredstvo proti tej bolezni. Živinorejski nadzornik H. Cochard iz Švice piše o sredstvu sledeče: »Dne 17. dec. l. 1919. ste v mojem hlevu dve kravi oboleli na slinovki in parkljevki. Z drugega dne 18. dec. je bilo v mojih hlevih 50 glav živine okuženih po tej bolezni. Po priporočilu g. živinozdravnika Maillarda sem povabil gori omenjenega iznajditelja sredstva proti slin. in park., ki je takoj došel z dvema pomočnikoma. Vsa moja živina se je med tem časom tako poslabšala, da sem bil že trdno odločen poklicati mesarja, da mi pokolje obolelo živino. In glej čudo! V 8 dneh po zdravljenju omenjenega iznajditelja je bila vsa živina zopet zdrava, razen enega teleta, ki pa je poginilo, preden je prišel g. Zwahlen.« Če je sredstvo v resnici tako učinkovito, kakor je tukaj opisano, bi je bilo priporočati tudi pri nas. Toda treba je to najprej preizkusiti in se do dobrega prepričati o njegovi vrednosti. To zdravilo razpošilja tvrdka v dvojni obliki: za živali, pri katerih se bolezen še ni popolnoma razvila, in za živali, ki so popolnoma obbolele. Vsako teh zdravil velja za glavo živine po 6 švicarskih frankov. S poštnino, carino in preračunjeno v naši valuti, bi stalo to sredstvo danes približno 110 kron za vsako glavo živine, kar je vsekako zelo drago. Naročuje se pri Henri Zwahlen, 54, Route de Malagnon, Genf (Svica). Zelo umestno bi bilo, da bi gg. živinozdravniki naročili zadostno množino tega zdravila in je preizkusili pri nas. Če bi se res sponeslo, je Kmetijska družba prijavljena nabaviti si to zdravilo za kmetovalce v večji meri.

Stanje vinogradov do konca julija. Vinska trta se je letos spomladi lepo in hitro razvijala. Amerikanske so cvetele na nekaterih krajih že koncem aprila. Pozneje je pa bilo cvetenje zelo ovirano po dežju in hladnem vremenu ter se je veliko grozdnega zaroda, ki je bil itak neenak, osipalo. Že zgodaj so se pojavili v večji meri razni škodljivci, zlasti rilčkarji, gosence in grozdni sukači, ki so na trsu v nekaterih primerih povzročili občutno škodo. Vlažno vreme je tudi zelo oviralo škropljenje in žveplanje; nastop peronospor in oidija je bil vsled tega precej močan. Vrhutega so se pojavljale v vseh krajih pogosto hude nevihte z nalivi in točo, tako, da se je stanje vinogradov, ki se je klasificiralo še meseca majnika z 1—2, koncem julija moglo označiti le še s št. 3.

Nakup toplokrvnih žrebcev. Kupi se 5—6 prvovrstnih eno- in dvoletnih toplokrvnih žrebcev, ki imajo popolnoma dokazan rod po materi in očetu. — Ponudbe sprejema državna žrebčarna na Selu pri Ljubljani.

Gospodinjstva šola v Šmihelu pri Novem mestu prične novo šolsko leto s 15. oktobrom t. l. Šola je šestmesečna ter traja do 15. aprila 1921. V šolo se letos sprejemajo samo vnane gojenke, ki stanujejo v bližnji okolici ter morajo same skrbeti za potrebno hrano. Prošnje za sprejem je vložiti zadnji čas do 1. oktobra t. l. pri vodstvu gospodinjstva šole v Šmihelu pri Novem mestu, kjer se dobe tudi vsa potrebna pojasnila. Prošnje so koleka proste.

Izlet absolventov kmetijskih šol. Društvo slovenskih absolventov kmetijskih šol v Ljubljani (Tivoli), priredi za svoje ude dne 2. in 3. oktobra t. l. poučni izlet na kmetijske šole v Št. Jurij, Maribor in Velikovec. Udje in oni, ki še mislijo pristopiti k društvu, naj prijavijo svojo soudeležbo najkasneje do 19. t. m. na naslov društva. Odhod iz Ljubljane dne 2. oktobra ob 10.40 predpoldne. Polovična vožnja je zagotovljena.

Popis voz, živine in opreme. Na vprašanja, zakaj se vrši sedaj po deželi popis voz, živine in opreme, objavljamo v pojasnilo našim udom sledeči razglas predsedništva deželne vlade za Slovenijo: Ministrstvo za vojno in mornarico je odredilo s odlokom z dne 12. maja 1920., pov. F. Dj. br. 673., da se na podstavi člena 72. zakona o ustroju vojske izvrši popis, pregled in zaznavanje vse živine, vseh voz in vse opreme, ki je pri prebivalstvu. Ta popis je za to potreben, ker se more v vojne seznamke vseh enot vpisati tren, ki bi se potreboval ob vojni. Popis bo obsegal živino, vozove in opremo tudi tujih državljanov (Neslovanov), ki bivajo stalno na ozemlju našega kraljestva ter imajo nepremično imovino ali podjetja v našem kraljestvu. Ker bi tuji in protidržavni agenti mogli popis izrabljati za agitacijsko sredstvo, da bi izzivali nezadovoljnost in morda tudi odpor med prebivalstvom, se s tem razglasom pojasnjuje, da namen popisu ni jemati živino in vozove od prebivalstva; ampak popis se bo vršil samo zato, da se izve, kdo, koliko in kaj ima, kar bi se moglo uporabiti ob vojni. Ta popis izvrše najprej občinska oblastva pod vodstvom in nadzorstvom okrajnih glavarstev, pozneje, po priliki meseca avgusta ali septembra, pa ga izvrše posebne vojaške komisije. To se s tem splošno razglašča. V Ljubljani, dne 6. junija 1920.

Carine prost uvoz praznih vinskih sodov iz inozemstva. Ministrstvo financ je na vlogo Kmetijske družbe za Slovenijo pojasnilo stvar glede carine prostega uvoza praznih vinskih sodov, ki se vračajo iz inozemstva v Jugoslavijo potem, ko se jih je tja opremilo z vinom, na sledeči način: »Izvozniki kakor tudi uvozniki blaga imajo po odredbah carinskega zakona pravico prijaviti sode, v katerih izvažajo ali uvažajo, da se bodo vrnili. V obeh slučajih morajo carinarnice vrniti carino, ki je bila plačana za sode, in sicer tedaj, če so se ti vrnili v zakoniti dobi in če se ugotovi njih istovetnost. Če komu ta carina ni bila izplačana, pomenja, da sodi niso bili priglašeni za vrnitev.«

Enoletni tečaj za kmečke fante na državni kmetijski šoli v Št. Jurju ob Južni železnici. Ta začne početkom novembra t. l. ter bo trajal do konca septembra 1921. Kolekovane prošnje za sprejem naj se pošljejo do 1. oktobra podpisane ravnateljstvu. Lastno-ročnim prošnjam naj se priloži: zadnje šolsko izpričevalo, krstni list, zdravniško izpričevalo, нравstveno izpričevalo in izjavo staršev oziroma varuhov, da se zavežejo plačevati stroške. Oskrbnina je določena na 240 K mesečno. Plača se naprej v gotovini, deloma se tudi prevzamejo v račun po dnevni ceni živila. Nekaj učencev, ki doka-

žejo z uradno pot jenim ubožnim izpričevalom, da so siromašni, zamore dobiti tudi napol ali popolnoma prosta mesta. Pa tudi starši teh se morajo zavezati, da plačajo celo oskrbnino za slučaj, da njih sin brez tehtnega vzroka zapusti zavod pred koncem tečaja. Sprejemajo se izključno le sinovi kmetov najmanj 16 let stari (navzgor starost ni omejena), ki so dovršili vsaj ljudsko šolo z dobrim uspehom. Prošnje je poslati na Ravnateljstvo državne kmetijske šole v Št. Jurju ob Juž. žel. I. B. M.

URADNE VESTI

Kmetijske družbe za Slovenijo.

Premovanja goveje živine se ne vrše. Z ozirom na to, da se ljudsko glasovanje viši dne 10. oktobra 1920., se je od okrajnega glavarstva predlagalo deželni vladi za Slovenijo, da se premovanje goveje živine v Pliberku dne 7. oktobra in v Železni Kapli dne 8. oktobra 1920. preloži na poznejši čas, ki se bo pravočasno naznanil. — Okrajno glavarstvo Velikovec.

Vabila

k občnim zborom podružnic Kmet. družbe za Slovenijo.

SPORED:

1. Točke 1. — 5. po § 31. družbenih pravil.
2. Volitev podružničnih zastopnikov za občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo.
3. Slučajnosti.

Domžale, v nedeljo, 3. oktobra, ob osmih zjutraj v občinski pisarni v Domžalah;

Dobrava pri Ljubljani, v nedeljo, 3. oktobra 1920. ob polosmih zjutraj v stari šoli na Dobravi;

Srednjavas v Bohinju, v nedeljo, 3. oktobra 1920. po popoldanskem opravilu v prostorih „Občinskega doma“;

Murska Sobota, v nedeljo, 3. oktobra 1920. ob treh popoldne v šoli v Krogu;

Skaručna, v nedeljo, 3. oktobra 1920. ob petih popoldne v gostilni pri Ingliču;

Št. Pavel v Savinjski dolini, v nedeljo, 3. oktobra 1920. ob polosmih zjutraj v novi šoli;

Grahov pri Cerknici, v nedeljo, 3. oktobra 1920. po večernicah v šoli;

Novomesto, v četrtek, 7. oktobra 1920. ob devetih dopoldne v kmetijski šoli na Grmu;

Ljubno pri Radovljici, v nedeljo, 3. oktobra 1920. ob desetih dopoldne v hiši načelnika g. Ivan Marčuna;

Veržej pri Ljutomeru, v nedeljo, 3. oktobra 1920. po prvi sv. maši v šoli;

Kostriwnica, p. Podplat, v nedeljo, 3. oktobra 1920. ob devetih dopoldne v šoli v Kostriwnici;

Rateče (Gorenjsko), v nedeljo, 3. oktobra 1920. ob enajstih dopoldne v šoli;

Tirna-Roviše pri Litiji, v nedeljo, 3. oktobra 1920. ob štirih popoldne pri g. Zoretu na Brezovici;

Vičanci pri Veliki nedelji, v nedeljo, 3. oktobra 1920. ob treh popoldne v hiši načelnika;

Vukovski dol, v nedeljo, 10. oktobra 1920. ob osmih zjutraj v Jarenini v šoli;

Pesnica, v nedeljo, 10. oktobra 1920. ob osmih zjutraj v šoli v Jarenini;

Kostanjevica, v nedeljo, 10. oktobra 1920. ob osmih zjutraj v Kostanjevci;

Škofiče (Koroško), v nedeljo, 26. septembra 1920. po prvi sveti maši v šoli;

Borovlje, v nedeljo, 26. septembra 1920. ob treh popoldne v meščanski šoli v Borovljah;

Radomlje, v nedeljo, 3. oktobra 1920. ob štirih popoldne v „Društvenem domu“;

Borovnica, v nedeljo, 3. oktobra 1920. po popoldanskem opravilu v šoli;

Sv. Jakob v Rožu, v nedeljo, 26. septembra 1920. ob treh popoldne v „Narodnem domu“ pri Sv. Jakobu;

Studenice pri Poljčanah, v nedeljo, 3. oktobra 1920. po prvi sv. maši v samostanski sohi;

Mošnje, (Gorenjsko), v nedeljo, 3. oktobra 1920. ob poldevetih zjutraj v hiši podružničnega načelnika g. Ant. Globočnika;

Stražišče pri Kranju, v nedeljo, 3. oktobra 1920. po popoldanskem opravilu v občinski sobi v stari šoli;

Radiše, (Koroško), v nedeljo, 26. septembra 1920. po sv. maši v Radišah;

Sv. Jakob ob Savi, v nedeljo, 3. oktobra 1920. ob 3 $\frac{1}{2}$ na Pečniku pri Mostarju;

Dol pri Ljubljani, v nedeljo, 3. oktobra 1920. ob 3 $\frac{1}{2}$ pop. v „Izobraževalnem društvu“;

Mengeš, v nedeljo, 3. oktobra 1920. ob treh popoldne pri g. Josipu Kralju;

Begunje pri Cerknici, v nedeljo, 10. oktobra 1920. ob enajstih dopoldne v novi šoli;

Sv. Rok ob Sotli, v nedeljo, 3. oktobra 1920. ob desetih dopoldne v stari šoli;

Sv. Peter v Savinjski dolini, v nedeljo, 3. oktobra 1920. ob osmih zjutraj v „Društvenem domu“;

Sv. Križ pri Rogaški Slatini, v nedeljo, 3. oktobra 1920. ob poldevetih dopoldne v „Društvenem domu“;

Leskovec pri Krskem, v nedeljo, 10. oktobra 1920. po prvi sv. maši v stari šoli.

Splošna opomba: Če kak občni zbor ob določenem času ne bo sklepčen, vršil se bo pol ure pozneje drugi, ki bo sklepal ob vsakem številu navzočih udov.

POZIV PODRUŽNICAM.

Načelništvom podružnic. Pozivljamo načelništva kmetijskih podružnic, da v dopisih glede objave vabil k podružničnim občnim zborom natančno javijo dan, kraj in čas (novi ali stari) zborovanj, da se s tem prepreči eventualne proteste glede nepravilnega sklicanja istih. Opozorjamo nadalje tudi, da se mora glasom sklepa zadnjega družbenega občnega zbora objaviti vabila podružničnih občnih zborov najmanj štirinajst dni preje v »Kmetovalcu«, preden se ima občni zbor vršiti. (Glej »Poziv podružnicam cele Slovenije«, ki je objavljen v 10. številu letošnjega »Kmetovalca«.)

Ponudniki in kupci plemenske živine.

(Pod tem naslovom Kmetijska družba za Slovenijo odslej naprej redno objavlja vse one lastnike plemenske živine, ki so pri volji plemensko živino prodati in vse one kmetovalce, ki jo želijo kupiti, a čemur je dana prilika prodajalcem in kupcem stopiti v stik in tako poskrbeti za zamenjavo plemenske živine. Priglašati je nakup in ponudbo vseh vrst moških in ženskih plemenskih živali ter naj vsak priglasilec natančno prijavljuje ož naslov, vrsto domače živali, njen spol, pasmo, starost, število itd.)

Naprodaj so:

Bika, pincgavske pasme, 22 mesecev starega, licencovanega ter premovanega, proda Ivan Keržič, posestnik v Vodica, št. 44., p. Vodice, Gorenjsko.

Prasičke (enajst), jorkširske pasme, mesec dni stare, proda Ivan Štrumbelj, Ig-Studenec, št. 22.

Uradno glasilo Samostojnega konjerejskega odseka Slov. kmetijske družbe v Ljubljani.
Uredniška priloga 17. štev. „Kmetovalca“ 1. 1920.

Nekaj besedi o pravilnem napajanju konj.

Voda je edina tekočina, ki jo uživajo konji. Ona nadomestuje vse one tekočine, ki jih pljuča in koža izločujejo ter osveži in hladi telo. Konjski želodec je v primeri z njegovim velikim telesom precej majhen, kar ima za posledico, da se mora krmljenje konj vršiti v kratkih presledkih, dočim je slepo črevo precej obsežno, v katero preide voda iz želodca že po preteku nekaj minut, tako, da konju zadostuje popita množina vode za dlje časa.

V taboriščih napajajo konje le dvakrat na dan. Po hlevih pa je potreba pitne vode večja. Pri suhem krmljenju konj se dovaža voda le v obliki pitne vode, dočim se nahaja v zeleni krmi povprečno 72—75% vode in 15—28% suhih redilnih snovi. Pri hlevskem vzdrževanju konj se pravilno napajajo konji trikrat na dan. Na prazen želodec se ne priporoča napajanja, ker isto ne vpliva dobro na prebavila, posebno še, ako je voda premrzla. Zato naj se položi zjutraj konjem malo sena in slame, $\frac{1}{2}$ ure nato napaja ter šele $\frac{1}{4}$ ure po napajanju krmi z ovsom.

Pitna voda za konje mora biti sveža in čista, brez okusa in vonja. Najboljša voda je ona, ki ima poleg naštetih dobrin, še raztopljene majhne množine zraka in ogljikove kisline ter 10—15°C toplote. Slaba voda za napajanje konj je ona, ki je pretrda ali premehka ali pa ona, ki dela usedlino (kalež). Pravilno trdoto vode spoznamo na ta način, ako se v njej sočivje enakomerno kuha ter se pri pranju perila z milom rada peni. Pretopla voda ne osveži telesa; premrzla voda pa povzroča rada prehlajenje prebavil in jo konji tudi zelo neradi pijejo, dočim gorka voda ne uteši žeje in dela konje zaspane in lene.

Prav trda, apnenčeva voda, ki vplivo razdražljivo na prebavila in povzroča dolgo, kosmato dlako pri konjih, se lahko izboljša na ta način, da se na 20 l take vode primeša 1 kavino žličko solne kisline. Na daljših vožnjah, kjer je v gotovih slučajih žival primorana piti slabo vodo, naj se nikdar ne pozabi vzeti s seboj malo stekleničico solne kisline; dobi se jo lahko v vsaki lekarni ali drogeriji. Ako se napajajo konji doma s studenčnico, naj se ne pozabi postaviti napolnjeno posodo za nekaj ur na zrak, ker s tem postane voda samaodsebe mehkejša, vsled absorbiranja (se navzame) ogljikove kisline iz zraka.

Premrzla voda se segreje v poletju na solncu, pozimi se ji pa prilije nekoliko vroče vode in s tem izenači toplota na 10—15°C. V nekaterih krajih imajo to slabo navado, da postavijo posodo, napolnjeno z vodo v hlev, kjer stoji z namenom, da se segreje. Ta način segrevanja vode pa je zelo napačen, ker ima voda lastnost, da se navzame (absorbira) različnih hlevskih plinov, ki se razvijajo pri razpadanju organskih snovi v gnoju, kakor n. pr. amoniaka, ki je za prebavila zelo škodljiv. Pregorko, že dlje časa stoječo vodo se tudi izboljša, ako se ji doda nekoliko kisa, soli otrobov ali moke.

Nobena domača žival ni glede pitne vode tako občutljiva, kakor ravno konj. Izprememba pitne vode ima pri konjih vedno posledice; tako n. pr. se velikokrat zmanjšajo vrline pri konjih-dirkačih, ki prihajajo v tuje kraje, ravno vsled izpremembe pitne vode. Ravno tako občutljive so plemenske kobile. Znani angleški konjerejc William Day toplo priporoča napajanje konj z deževnico in trdi po svoji 30 letni praksi, da se ne more deževnici primerjati glede čistosti nikaka druga vrsta vode. Seveda se njegova trditev nanaša le na tako deževnico, ki se nateče v posode, ki so zavarovane proti nekaterim izpremembam vode.

Za naše pokrajine je pač najboljša rečna voda. Tej najbližnja je studenčnica, ki pronica skozi peščene zemeljske plasti, dalje voda iz vodnjakov in na zadnjem mestu je omeniti vodo iz ribnikov in mlak. Čim večji pa so ribniki in mlake, tembolj se zboljšuje kakovost vode. Popolno neužitna voda za napajanje konj pa je ona, v katero se stekajo odtoki tvornic, gnojšč, stranišč itd.

Dnevna potreba pitne vode za konja je različna z ozirom na letni čas in delovno vrsto konj povprečno od 10—15 l na dan. Arabec napaja konja le enkrat na dan, in sicer pozimi ob dveh popoldne, poleti pa po solnčnem zatonu. Nekateri prebivalci puščav pa napajajo svoje konje v 48 urah le po enkrat, ne da bi konji na žeji trpeli. Naši evropejski konji so v tem oziru občutljivejši in pravilno je, ako se trdi, da mora biti napajanje redneje, kakor pa krmljenje. Zato se priporoča konjerejcem, da izven navadnega, rednega napajanja, večkrat še nudijo konjem posodo z dobro pitno vodo. Ako se napajanje konj vrši iz posode, naj se nikdar posoda ne položi na jasli, ker je to neneravna in nepripravna lega za konja, temveč posoda s pitno vodo naj se položi na tla, pred sprednje noge.

O času napajanja so strokovnjaki še danes zelo različnega mnenja. Eni trdijo, da je boljše napajanje pred krmljenjem, drugi po krmljenju in tretji celo priporočajo napajanje med krmljenjem. Zadnje ni priporočljivo, ker s tem, da se želodec med krmljenjem napolni z vodo, se odvzame nadaljni tek do pokladane piče. Ravno tako ni priporočljivo napajati konja takoj po krmljenju, ker se v tem slučaju močno razredči za prebavljanje neobhodno potrebni želodčni sok. Hranilne snovi gredo v tem slučaju neprebavljene skozi črevo v tlato.

Najboljše napajanje bo pač ono, ki se izvršuje deloma nekaj časa pred krmljenjem in eno uro po krmljenju. Na prazen želodec pa se naj nikdar ne napaja!

S težkega dela se vračajoči konji naj se ne napajajo takoj, temveč jih je postaviti v hlev in počakati, da se ohladi. Med daljšimi vožnjami ali jezdenjem se priporoča, da se najprej zmoči gobec; nato se vrže na vodo nekaj sena ali slame, da se s tem doseže počasno napajanje v kratkih požirkih. Ta način je veliko boljši od onega, ki pusti konja, da popije nekaj požirkov vode in potem s silo odvzame posodo s pitno vodo.

Med delom osvežiti konja s požirkom vode, ni škodljivo, ker vpliva nadaljno delo odporno proti prehlajenju. Končno bodi še omenjeno, da ni priporočati napajanja konj tik pred težkim delom, ker se kmalu nato pokažejo posledice, kakor močno potenje živali, težko dihanje in driska. Ciril Prijatelj.

Krma za izdelane konje.

Ker imamo prav v Sloveniji še mnogo takih konjev, ki so od preobilih naporov tako izdelani, da se vkljub boljši krmi ne morejo opomoči, nasvetuje dr. Norner v Ravensburgu v „Illustr. Landw. Ztg.“ sledeče krmljenje: Najboljša in najprimernejša hrana za konje je vsekakor oves; s primernimi množinami ovsa in s pravilno oskrbo se lahko najhitreje zredijo izdelani konji. Ta krma naj se daje trikrat na dan, in sicer v presledkih od 5—6 ur. Od pokladane množine ovsa pa je dajati največ zvečer, ker nas skušnja uči, da konji zvečer, ko je v hlevu in na dvorišču mirno, ko je prenehalo semintja tekanje ljudi in živali, z dosti večjo slastjo žro, na kar se vležejo in krmo dobro prebavijo. Priporoča se, da se poklada dobro seno le zvečer, ker prebavljanje sena traja nekako tri ure in je ta čas za temeljito prebavo najprikladnejši. Za ohranitev zdravja je važno, da konji ne delajo takoj po krmljenju s prenapolnjenim želodcem. Spomladi je dobro, da se primeša suhi krmi še nekoliko zelene krme, ker ista mehča blato, draži slast in povzroča boljšo prebavo.

Ceneje postane krmljenje, ako nadomestimo tretjino ovsa z zdrobljeno koruzo; koruza naj bo debelo zdrobljena, ker je boljša kakor pa zmleta, lažje prebavljiva in boljše meso tvoreča piča. Namesto koruze se lahko poklada tudi grah; in sicer eno petino množine ovsa za delovne konje. Ker je grah težko prebavljiv, se mora zdrobiti ali kuhati. Dobro je, ako se istemu primeša nekoliko otrobov.

Pri tem krmljenju je pa neobhodno potrebno, da se konje pravilno napaja; o napajanju konj lahko čitate članek, ki ga prinaša tudi ta štev. „Konjerejca“ pod naslovom: „Nekaj besedi o napajanju konj“.

Konji, ki so oslabei vsled slabega teka in nedostatne prebave, se kmalu popravijo s primernim krmljenjem kruha. Ta kruh naj se pripravi na sledeči način: iz desetih delov ovsene in desetih delov ržene moke ter treh delov krompirjevega močnika dobimo kruh, ki ga konji zelo radi jedo in dobro prebavijo. Kruh naj se razdeli v kosce orehove velikosti in pomeša z drugo krmo.

Najboljše uspevajo pa konji še vedno na dobri paši, ki nudi konjem vse potrebne hranilne snovi za hitro okrepitev izdelanega konja. Ciril Prijatelj.

Znamenja dobrega konjskega kopita.

Glavna vrednost konja temelji na dobrih in zdravih kopitih. V naslednjem so navedeni glavni znaki dobrih kopit. Dobro kopito je sestavljeno iz rožnine, ki mora biti voljna in močna. Biti mora enotne barve, kazati ne sme obročev, ne poviškov, ne razpok in zarez. Pri palcu mora biti kopito okroglo in ne predolgo. Peščaji ali pete morajo biti široki, ne raztegnjeni, a morajo se malo pregibati. Stranske in nosilne stene kopita morajo biti poševne, gladke, ne plitve, in ne vzbočene na znotraj. Konji z vpognjenimi

kopiti se kaj lahko spodtikajo in padajo. Nosilne stene kopita morajo biti močne, ne prenizke, ne previsoke. Previsoke nosilne stene povzročajo stisnjena kopita. Na zgornjem kopitu mora biti viden debel svitek, iz katerega sklepamo na dobro rast rožnine. Rožni podplat mora biti proti strehi nekoliko vglobljen in ne sme kazati pri zvezi s palcem nikakih razpok. Strela mora biti mehka, prožna in nekoliko vlažna. Čimbolj prožna je strela, tem boljša je. Prevelika strela ni dobra. P.j.

Pomen pašništva za našo konjerejo.

(Dalje.)

Iz tu navedenih vzrokov je neobhodno potrebna paša za vzrejo mladih žrebet. Poleg prostega gibanja na svežem zraku, je zelo važno krmljenje žrebet z zeleno pičo. Zelena piča vsebuje precejšnje množine anorganskih soli, apna in fosforove kisline, katere hranilne snovi so za dober, krepak razvoj okostja mladega telesa neobhodno potrebne. Paša pospešuje tudi tek in prebavljanje in s tem, da se na paši slaba žrebeta opomorejo, se njih zaostali razvoj tudi hitreje izboljša.

Iz skušnje vemo, da se na paši takoj izpremeni presnavljanje v živalskem telesu. Večje dostopne množine kisika na pašah povzročajo pomnoženo delovanje pljuč in srca, kar ima za posledico, da telo hranilne snovi popolnoma izkoristi. Da je bivanje dom. živali na paši veliko bolj zdravo, nego po hlevih, kjer so vse našteje dobrote nemogoče, nam ni treba še posebej povdarjati in dokazovati.

Večkrat se tudi opazi vpliv pašništva na spolni razvoj plemenske živine. Živali, ki so držane po hlevih in se nočejo ubrejiti, se ubrejijo gotovo na paši. Tudi utrdba živalskega telesa, pod različnimi klimatičnimi izpremembami je na paši dokaj popolnejša, nego po hlevih; da, celo mnogo odpornejše postanejo živali raznim kužnim boleznim na paši.

Vse omenjene prednosti, ki jih nam držanje živine po hlevih ne nudi, pa je doseči le z dobrimi pašniki, ki odgovarjajo gotovim pravilom, in sicer:

Konjski pašniki morajo biti v zavetju; nuditi morajo živini dobro in okusno travo ter se raztezati po suhi, bogato apnenčevi zemlji. Taka tla dobro vplivajo na razvoj kopit, kakortudi na pravilno raščo nog in členkov. Pri vlažnih pašnikih se kaj rade pojavljajo bolezni v nogah.

Veliko važnost je polagati na pravilno gojenje pašniških trav. Na dobrih pašnikih gojimo le prave ali sladke trave, kakor so: bela detelja, švedska detelja, navadna nokota, pasji rep, travniška latovka, pozna latovka, šopolja, angleška ljuljka, pasja trava, zlata pahovka itd.

Tudi kumina (kimmel), meta in ermana ne sme manjkati na pašnikih, ker te rastline pospešujejo prebavljanje.

Hranilna vsebina pašniških trav v % je sledeča:

1. suhe snovi	25%
od tega: a. beljakovine	3%
maščobe	0.8%
ogljikovih vodonov	19%
b. anorganičnih soli	2%
od tega: apnenca	0.23%
fosforove kisline	0.15%
2. vode	75%

Iz prestoječe kemijske analize vidimo, da vsled visokih množin vode ne zadostuje za težko delajoče konje izključno le krmljenje z zeleno pičo. Vsled tega se konji, krmljeni samo z zeleno pičo, hitro utrudijo in veliko potijo. Izključno zeleno krmljenje pa ima še drugo slabo posledico, namreč, da se prebavila preveč razširijo in povzročajo s tem pritisk na prsno mrežo, ki otežuje dihanje, zato je za težko delovne konje potrebno, da se poleg zelene piče poklada tudi še suha. Nasprotno pa zelo priporočamo samo pašo za malo delajoče odrasle konje; posebno pa je potrebna paša za mlada žrebeta.

Dnevna poraba zelene piče na paši znaša približno 40—50 kg. S to pičo dobi telo:

1.500 g beljakovin
400 g maščobe
9.000 g ogljikovih vodikov in
1.000 g anorganskih soli

skupaj 11.900 g ali 11 kg 90 dkg suhe snovi.

Iz tu navedenih števil pa tudi lahko vidimo, kako velike množine hranilnih snovi odvezamemo zemlji

s pašo. Zato nas opominjajo ta števila, da moramo potom gnojenja zopet vrniti hranilne snovi zemlji, ker brez gnojenja udušimo kaj kmalu vsako nadaljno rast trav.

Pri današnjih razpoložljivih umetnih gnojilih pridejo v poštev za gnojenje pašnikov le apneni dušik in kostni superfosfat. Apneni dušik se trosi v pozni jeseni, tik pred zimo, ali pa v zgodnji spomladi. Torej pri počivajoči vegetaciji! Živina pa ne sme 1—2 tedna po trošenju apnenega dušika na pašo. Na 1 ha pašnika se rabi 100—160 kg apnenega dušika. Ravno tako se gnoji s kostnim superfosfatom, katerega je pa posebej trositi, ker se ne sme mešati s prvim.

H koncu bi bilo še omeniti, da povzroča hitra premena suhega krmljenja na zeleno različne bolezni, kakor: napenjanje, drisko, kôliko itd. Zato naj se premena krmljenja le polagoma izvrši.

Slične bolezni povzroča tudi paša živine po zmrznjenih pašnikih, posebno še tam, kjer prihaja živina s praznim želodcem na pašnik. Zato je vedno polagati živini majhne množine suhe piče, preden se jo spusti na pašo.

Ciril Prijatelj.

Vnetje plečnega člena pri konjih.

Pod imenom vnetje plečnega člena razumevamo vse bolezni, ki se nahajajo v plečnem členu ali v njegovi okolici. Velikokrat zvrčajo nevedni ljudje bolezen v pleča, akoravno se kje drugje nahaja. Naš živinorejec je kmalu s sodbo gotov, rekoč: „Konju manjka tukaj v plečih.“ Čez nekoliko časa pa se kje na nogi prikaže morska kost, kar je bilo vzrok šepanju. Nevedni mazači pri vsakem šepanju konja namažejo na plečih, češ, tukaj gori mu manjka. Nikakor pa nečemo trditi, da konji nikdar zaradi bolezni v plečih ne šepajo; s tem se je hotelo le povedati, da se večkrat pleča zdravijo, dočim tiči bolezen v kakem drugem delu.

Vzroki plečnega vnetja so jako različni in mnogovrstni, in vseh nam nikakor ni mogoče naštet. Če si konj odere pleča, ali si zadere kako ostro (špičasto) reč v pleča, ali se sploh na teh delih kako poškoduje, na pr. po udarcu, padcu ali skoku, se rada prikaže ta bolezen. Bolezen tudi rada nastane po prehlajenju, posebno če je živina potna.

Znamenja. Pri ti bolezni bolehajo mišice ali pa tudi kite; včasih je pa člen sam vnet, drugikrat pa zopet živci. V drugih slučajih pa trga živino po plečnem členu, ker se je močno prehladila (revmatizem). Iz vsega tega se lahko izprevidi, da različne bolezni imenujemo vnetje plečnega člena, ker posameznih ne moremo vedno z gotovostjo določiti. — Pri vseh gori navedenih boleznih živina šepa; to šepanje je včasih veliko, drugikrat pa zopet zelo majhno. Vedno pa ima kruljavost svoje posebnosti: živina nogo težko in nerodno privzdiguje ter prestavlja; žival nogo komaj nekoliko od tal privzdigne in jo takorekoč za seboj vleče (z njo drsa) ter se v plečih dreveno drži. Korak bolne noge je vedno krajši kakor oni zdrave noge. Težo života konj vedno skuša preložiti na zdravo nogo. Živinče šepa na mehkih in na trdnih tleh enako. Če konja v krogu drvimo, bolj šepa, če ima bolno nogo zunaj kakor pa če bi bila bolna noga na notranji

Podoba 14.

strani. V hlevu se pa konj opira na bolno nogo in je ne postavlja naprej, kakor pri vnetju v kopitu.

Razloček med šepanjem, ki prihaja od vnetega kopita, in med onim, ki prihaja od vnetega plečnega člena, je jako velik; tu hočemo te razločke malo natančneje opisati.

Kadar je vneto kopito, postavlja konj nogo v hlevu naprej ali na stran, če je pa vnet plečni člen, se opira na vso nogo.

Če šepanje prihaja od plečnega člena, privzdiguje konj nogo nerodno, vendar pa stopa z vsem kopitom na tla, kadar pa šepa zaradi kopita, stopa samo na prstno steno.

Pri boleznih v plečih konj šepa na mehkih kakor na trdnih tleh enako; če so pa mehki deli v kopitu vneti, takrat pa konj bolj šepa na trdnih kakor na mehkih tleh.

Če konja z bolnim plečnim členom podimo v krog, takrat bolj šepa, če je bolna noga zunaj; če ima pa konj vnetje v kopitu, pa manj šepa, če je bolna noga zunaj. Če je v prvem slučaju bolna noga na znotranji strani, konj manj šepa; če je pa v drugem slučaju bolna noga znotraj, pa konj močnejše šepa.

Na plečih ne opazimo vedno znamenj, ki bi nam to bolezen naznanjala. Drugikrat pa zopet opazimo gorkoto, oteklino in bolečino. Ta znamenja vnetja opazujemo najbolj, če pleča pritismo z roko ali pa držimo bolno nogo naprej ali nazaj od života. Če bolezen v plečih traja dolgo časa, se meso začne izgubljati, bolna stran postane ploščasta, pleča se suše.*) Če smo preiskali že vso nogo in nismo našli nič sumljivega za kako drugo bolezen, če vsa znamenja za bolezen v plečih govorijo, tedaj napravimo s konjem naslednja dva poskusa. Po teh dveh poskusih se natančno prepričamo, je li bolezen v plečih ali ne. Prva poskušnja je tale: Bolno ali bolje sumljivo nogo držimo nekoliko minut od života nazaj ali naprej; potem izpustimo nogo in konja zapodimo precej v dir. Če je bolezen v plečih, bo konj po ti poskušnji veliko bolj šepal kakor prej. — Druga poskušnja: Konja podimo v majhnem krogu; če je bolna noga zunaj kroga (t. j. če mora bolna noga več hoditi ali večji krog napraviti), takrat šepa živina veliko bolj kakor takrat, kadar je bolna noga na notranji strani. — Kadar sta obe plečeti bolni, stopa žival z obema nogama na kratko in je na obeh straneh nekako zvezana ali drevena; šepanje pa ni veliko.

Ljudje to bolezen navadno smatrajo za jako hudo in neozdravljivo. V tem je že nekoliko resnice, popolnoma resnično pa to vendar ni. Seveda tu govorimo samo o tistih slučajih, pri katerih se je vnetje plečnega člena dobro in natanko spoznalo; masiranje v pleča seveda nič ne koristi, če na piščali morska kost rase in konj zaraditega šepa. Vselej se bolezen najprej ozdravi, če so samo mišice; težavnejša pa je reč, če je vnet člen sam. Če konja trga zaradi prehlajenja (revmatizma), trganje navadno kmalu pojenja, a se vendar zelo rado ponovi.

Zdravljenje. Ker vselej ne vemo, ali je vnet člen, ali bolujejo mišice ali ženci, ali živino samo trga, moramo vse zdraviti po enem kopitu. Pri frišni bolečini (pri vnetju) rabimo hladilne reči. Pleče se spira z mrzlo vodo, ali se pa namaže z ilovico. Ilovica se pa mora hitro menjavati in se ne sme nikdar tako dolgo pustiti, da bi se posušila. Namesto z mažo iz ilovice moremo dajati tudi mrzle obkladke. Za take obkladke najbolje služi kaka stara vreča, ki se pritrdi na pleča, kakor kaže podoba 14. Vsakih 10 minut se vreča izmenja z drugo, ki je ležala v mrzli vodi, ali pa se poliva z mrzlo vodo. Kadar se v nekoliko dneh šepanje zboljša, polijemo pleče s kafrovcem ali s terpentinovim oljem, ki mu primešamo dve tretjini vode, in zatem pleče s slamo drgnemo tako dolgo, da se čisto posuši. To ponavljamo vsak dan dvakrat. Najbolje pa še storimo, če mrzlih ovitkov celo nič ne rabimo, ampak začnemo pleče precej masirati s kafrovcem, ki mu prilijemo nekoliko salmiakovca ali terpentinovga olja. Če se šepanje dolgo časa ne zboljša, rabimo ostrejša zdravila, ki jih vmencavamo v pleče; tako na pr. se rabi mešanica iz 5 delov terpentinovga olja, iz 8 delov kafrovca in iz dveh delov španskih muh.

*) Naši kmetovalci pravijo temu „švint“, kar je pa nemška beseda. Slovensko se reče: Roka se mu suši, noga se mu suši, pleča se mu suše.

To tekočino vdrgavamo vsak dan enkrat v pleče tako dolgo, da koža postane mokra in se prikažejo kraste. Ravno isto moč ima tudi mešanica, ki obstoji iz polovice kafrovca in polovice terpentinovga olja.

Živina mora imeti počitek in dovolj mehke nastelje. Hlev mora biti gorak; posebno nam je pa skrbeti, da živina ne stoji na prepihu. Na noben način se živina ob času bolezni ne sme vpregati. V kakih desetih dneh peljemo konja malo pred hlev, da se prepričamo, ali se je šepanje že malo zmanjšalo, in sploh, koliko je pomagalo naše zdravljenje. Ko se je izgubilo vsako znamenje bolezni, ko smo konja že nekoliko časa rabili za majhna dela se šele sme za vsakdanje in navadno delo vpreči. Sicer se bolezen rada povrne in navadno z večjo silo nastopi kakor prvikrat.

KONJEREJSKE VESTI.

Izredni občni zbor konjerejskega odseka št. 1. se je vršil 31. julija 1920. v sejni dvorani Kmetijske družbe za Slovenijo. G. podpredsednik Knaflč je otvoril zborovanje, pozdravil zborovalce in poverjenika za kmetijstvo g. Jakoba Jana ter poročal, da je na dnevnem redu predvsem nadomestna volitev za odstopivše odbornike, in sicer predsednika gosp. Pirca, podpredsednika Knaflča, tajnika Černeta in odbornika Fr. Zupančiča. Na to je pozdravil občni zbor g. poverjenik Jan in priporočal konjerejem edinost pri delovanju v prosep konjereje. Na predlog g. Jerneja Grada so bili nato z vzklikom izvoljeni za predsednika g. Frančišek Zupančič z Rakovnika, za podpredsednika gosp. štabni nadživino-zdravnik Mihael Knaflč, za tajnika gosp. ravnatelj podkopske šole Lovro Tepina in za odbornika gosp. Martin Furlan iz Vrbljenja. Novoizvoljeni predsednik gospod Zupančič je prevzel na to predsedstvo, zahvalil se je za izkazano mu zaupanje in obljubil, da bo po vseh svojih močeh deloval v prosep konjereje in v korist konjerejcev. Pri naslednji točki dnevnega reda: »izvoz žrebet v inozemstvo« se je vnela živahna debata, pri kateri so poudarjali vsi govorniki potrebo izvoza žrebet, za katere doma ni porabe, pa tudi ne odjemalcev. G. poverjenik Jan je omenil, da so se od strani poverjenišтва storili že vsi mogoči koraki, da bi se izposlovalo dovoljenje za izvoz žrebet v inozemstvo, vendar se pa dosedaj ni ničesar doseglo. Vsled tega je nasvetoval, da naj gre posebna deputacija obeh konjerejskih odsekov v Belgrad in skuša tam z osebno intervencijo v pristojnih ministrstvih izposlovati dovoljenje za izvoz in za znižanje carine. Ta predlog je bil enoglasno sprejet in izvolila se je deputacija, ki pojde v Belgrad. (Opomba poročevalca. Med tem je došlo poročilo iz Belgrada, da je dovoljen izvoz žrebet pingavske in medjimurske pasme v starosti do enega leta proti carini 200 dinarjev od glave.) Nadalje se je sklenilo, da se ima vršiti premovanje konj v Kranju, dne 7. septembra t. l. Zaradi prispevkov k premovanju naj se uvede agitacija pri občinah, posojilnicah in privatnikih; skrbi naj se, da se bo širilo zanimanje za konjerejski odsek pri konjerejih, da bodo pristopali v čim večjem številu k odseku. Sklenilo se je tudi, da se naj obdarujejo pri premovanju le udje konjerejskega odseka; vsled tega naj se vsem gospodarjem, ki bodo letos dobili darilo, pa še niso udje odseka, odtegne od darila 5 kron za udnino. Ker se nihče več ni oglasil k besedi, se je zahvalil g. predsednik zborovalcem za udeležbo, za vztrajnost, vnemo in zanimanje pri debatah, ter zaključil zborovanje.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo
Kmetijske družbe za Slovenijo.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 16 K na leto.
Posamezna številka stane 80 v.

Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na vsi strani 600 K, na 1/2 strani 300 K, na 1/4 strani 150 K, na 1/8 strani 100 K, na 1/16 strani 50 K in na 1/32 strani 25 K. Vsaka beseda v „Malih naznanilih“ stane 40 vin. najmanj pa skupaj 8 K.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo; tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz •Kmetovalca• so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 17. Ljubljana, 15. septembra 1920. Letnik XXXVII.

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 40 vinarjev v denarju ali znamkah najmanj pa skupaj K 8.—, sicer se naznanila ne objavijo.
Upravištvu ne prevzame posredovanja.

Ženske zmešane lase kupuje po najvišji ceni Martin Pleterški, Cerklje. 15

Najboljše apno ima vedno naprodaj apnenica J. Taufer, Zagorje ob Savi. 50

Mlinske kamne, sekane iz najboljših bele, ostre skale, trde in srednje od 40 do 100 cm široke, po naročilu tudi večje, izdelujem zopet in prodajam po najnižjih cenah s pismeno garancijo. Leskovec Anton, posestnik in kamnosek, Sv. Jurij ob južni železnici pri Celju. 60

Češnjev les, približno 1 1/2 m² rezanega v dille za pohištvo kupim. Ponudbe na upravištvu „Kmetovalca“ 155

Kmetovalci! Za zeleno krmiljenje priporočamo sledeča semena: grahoro čisto ali pomešano z ovosom po K 4-20 kg, lečo za krmo po K 4-60 kg, grah za krmo po K 3-20 za kg Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ulica št. 12.

Vse vrste **kranjskih klobas in slaninskega mesa** po primerni ceni ima naprodaj Jakob Erlach, mesar in prekajevalec, Dobje, pošta Loče, Brzovjav in železniška postaja: Ledenice, Koroško. 212

Cepilene vinske trte v „suho in zeleno“ na ameriški podlagi Rip Cortalis in Rup. Montikola z vrsti, Beli in rdeči Spanjol, Laški in Reinski Riezling (Ritšek) Kraljevino, Portugalka, Muškata žlahtina, Vi pavška zelenika itd. „Necepljenih“ Ameriških koreninikov več vrst, priporočila iz svojih trtic (razsadišnic). Johan Sarič, vinogradski in vočarski strokovnjak, Beočin (Sriem). 236

Dva rabljena, popolnoma opremljena **Znidaršičeva panja** kupi Ferdo Lavrine, Radovljica, Gorenjsko. 295

Suhe gobe, laneno seme, kumno, in vse druge delžne pridelke kupuje trgovina s semeni Sever & Komp. Ljubljana, Wolfova ulica 12. 290

Cement, portland, najboljši za napravo strešne opeke in betonskih naprav priporoča, Anton Kašman, veletrgovina z železnino in cementom v Škofji Loki. 254

Pile, velike in male, ploščate in trioglate, klajno apno, gorsko kredo, razne barve, šipe, kit, mizarski klej, firnež, laneno olje itd. najceneje pri L. Fürsager, Radovljica. 283

Vino, še čez 100hl, belo, od letnika 1919 in 1917, mešanih vrst in tudi sortirano, Rizling, ima naprodaj po nizkih cenah, Janez Šegula, veleposestnik v Hlaponcih, p. Juršinci pri Ptuj. Vzorcev ne pošiljam. 286

Proda se vodna turbina 35 do 80 konjskih sil sistem „Girard“ s stoječo osjo za 2 1/2 — 3 m padca. S turbino se odda tudi pritiski regulator. Pojasnila se dobijo in ogleda se lahko pri Ivanu Furlan, Verd št. 12, pri Vrhniki. 292

Poljedelški stroji: Mlatilnice, čistilnice, trijerje, slamočeznice, mlne za sadje, stiskalnice priporoča po ugodni ceni Anton Kašman, veletrg. z železnino in cementom v Škofji Loki. 293

Proda se: 288 lit. držeč, kompletan, močan sistem, bakren kotel za kuhanje žganja; 2 mlina za brinje mleti; stiskalnica (sadna preša); večjo množico raznih steklenic in kadi ter železni rezervoar za 2000 litrov. Naslov pove upravištvu „Kmetovalca“. 296

Krava, lepa, velika (volovska) rudečkaste barve, 7 mesecev breja, s petim teletom se radi pomanjkanja prostora proda. Pristava hotela „Slon“, Cesta v mestni log št. 31, Ljubljana. 299

Pet parov konjske opreme za težko vožnjo in prsno opremo za enega konja z medenim okovjem, novo solidno delo, proda I. Kralj, Železniki, Gorenjsko. 300

3 železniške šine po 4 m dolge so napro- daj pri Valjavcu v Mošnjah, p. Radovljica, Gorenjsko. 310

Vinske sode okrog 15 sodov, v najboljšem stanju, vsak z vsebino 14 do 25 hektolitrov, proda radi pomanjkanja prostora: vinska trgovina Andrej Mejač, Komenda pri Kamniku. 311

Delavca in stroj za izdelovanje cementnih strešnikov dam na dom proti plačilu po 50 vinarjev od kosa. Kralj Franc, Ježica pri Ljubljani. 312

Težji kmetiški voz v dobrem stanju se, za- menja za lažjega. L. Štem- berger, Gabravlje 24., p. Konjice. 315

Pozor!

Pri naročilih za priloženje v „Malih naznanilih“ v „Kmetovalcu“ je poslati obem z naročilom K 8.— do 20 besed, za vsako nadaljno besedo 40 vinarjev v pravilno žigosanih bankovcih ali dobro ohranjenih znamkah, ker se sicer naročilo ne more vpoštevati.

Pri ženitnih ponudbah 100% poviška.

Naročila, ki dospejo po 10. oziroma 25. vsakega meseca, se ne morejo več vpoštevati za dotično številko.

Pošteno dekle, vajeno domaših del, staro od 15 let dalje, išče večja hiša na Dolenjskem. Ponudbe na upravo lista „Poštena“. 314

Par tisoč kg zimskih jabolk (sortiranih) kupi kmetijska družba. Prišli bi tudi z lastnim vozom ponje. Ponudbe z navedbo vrste in cene naj se pošljejo tekoč na kmetijsko družbo, Ljubljana, Turjaški trg. 316

Mutni mlin hitro za najem oddati. Plača po dogovoru. Jakob Erlach, p. Loče, železniška postaja Ledenice. 317

Prodaj 15 Albert panjev čebel. Panji so originalno izdelani, zelo malo rabljeni, zunaj barvani, opremljeni z matičnimi rešetki in slamnatimi blazinami. Ljudstva so prav močna z mladimi matičami. Oddam tudi 8 praznih dunajskih panjev. Franc Repnik, Črešnjevec, Slov. Bistrica. 318

Tudi letos kupuje R. Luckmann, prej J. Leuza nasl. v Ljubljani na Martinovi (Ahacijevi) cesti 10, po najvišjih cenah raznovrstna zelišča, suho cvetje (suhe rože), lipovo cvetje, korenine, lubje in semena. Kdor si hoče s pridnim nabiranjem zagotoviti dober zaslužek, naj zahteva pojasnila pri imenovanj tvrdki. Cene, ki jih plačujemo nabiralcem, so letos izredno visoke. 131

Tovarna Bochmann na Dunaju

priporoča vsake vrste kletarskih
strojev n. pr. sesalke, stis-
kalnice, čistilnike, stroje
za ekstrakcijo, čepovlake
za sode itd. — Zastopnik:

Fran Rudl, Maribor

Vila „Alwies“.

(35)

KONJAK
Pri slabosti vsled
stirosti, težkočah v
želodcu, pešanju
moči je (19)
star vinški konjak
pravo življenje vzb-
lajoč sredstvo.
Razpošljal dva polli-
terske steklenice
ovojnina in poštnins-
prosta za K 96.—
Benéš Hertl,
graščak na graščini
Golč pri Konjicah
Stajersko.

Posnemalnik Alfa za 500 l in Pasterizator oba
na parno moc. Stativ-mlečno
vago N. 1903. Ploščati hladilnik za 120 l na uro,
o-rogli hladilnik za 500 l. Viktorja olinjo z dvema
ročajema in gretilnik za surovo maslo — vsa oro-
dja je trdke Alfa Separator, Dunaj, za mlekar-
no z večjim prometom, dobro ohra-teno, prodaja pod
ugodnimi pogoji Mihael Iskra, Hlebce, p. Lesce.
319

Naprodaj je več hl mošta pristne kakovosti
po ugodni ceni. Franc Pohar, Poljce
p. Begunje p. Lesce. 320

Benzin, strojno olje,
petrolej, cilindrovo olje,
gonilno olje, tovtov mast,
kolomaz, olje in (63)
vazelin, mast za usnjarje.

dobavlja promptno

**Mineralna rafinerija
Dravograd.**

Dopise na Centralo v Mariboru.
Tel. 80. Brzjavlj: Rafinerija.

Izdelujem:

**Lemeže, branine zobe,
krampe, kopače itd.**

Popravljam:

(69)

**Poljedelske stroje in
orodje po najnižjih
cenah.**

Rudolf Ravnikar,
fužina Kijvice 14, pošta Radeče
Zidanimost.

Schneider & Verovšek

: trgovina z železnino in poljedelskimi stroji :

Dunajska c. 16 Ljubljana Dunajska c. 16

ima zopet veliko zalogo poljedelskih
strojev kakor: sadne mline, preše
za sadje in grozdje, mlatilnice,
slamoreznice, gepeljne, repo-
reznice i. t. d.

Najstarejša hranilnica v Sloveniji.

KRANJSKA HRANILNICA v Ljubljani

ustanovljena leta 1820

sprejema hranilne vloge proti

3%

obrestovanju in dovoljuje hipotekna posojila po

4 1/2 %

S hranilnico sta zvezana Kreditno društvo in
starostna hranilnica za posle in delave.

Hranilnica je sirotinskovarna in jo načrzuje
deželna vlada za Slovenijo.

Rezervni zakladi znašajo približno

8 milijonov kron.

Čisti dobiček je, v kolikor se ne porabi za
okrepitev rezervnih zakladov, po pravih določen
v pospeševanje obče koristnih naprav in podj-
tij na Kranjskem. (34)

Za te svrhe se je doslej darovalo 8,698,000 kron

Pismene pošiljke je nasloviti na Kranjske
hranilnico v Ljubljani, Knafličeva ulica šte. 9.

Sodarska zadruga v Tacnu pod Šmarno
goro r. z. z. o. z. p. St. Vid nad Ljubljano izdeluje in prodaja
vsako- iz hrastovega lesa po najnižjih
vratne sode dnevnih cenah. 313

Na ribenski planini nad eno leto star konj
se je izgubil
rujave barve, na čelu in na eni nogi pri kooitu ima
belo liso. Z ribenske planine se pride na bližnje
planine. Ko bi ga bil kdo videl ali zapri v svoj
blev, prest podpisani naj se dotičnik zgasi proti
nagradi in odškodnini. Franc Sodja, p. sestnik,
Ribno, p. Bled, Gorenjsko. 323

Trile biki po 1 1/2 leta stari, čiste montažonske
pasme, zdravniški preiskani, brez
tuberkuloze odda: Oskrbništvo Hausampacher p.
Hoče pri Mariboru. 321

Poštena, zdrava in pridna služkinja
se sprejema za navadna dela k obitelji v Ljubljani.
Hran- je dovolj in dobra. Ponudbe z zahtevo plače
naj se pošljejo pod „Zvesta“ na upravni tvoj „Kmr-
tova ca“. 322

Vabilo

na

izredni občni zbor

mlekarske zadruge na
Prevojah in za okolico

registrirane zadruge z omejeno zavezo
ki se vrši

dne 26. septembra 1920
v St. Vidu hiš. šte. 23.

DNEVNI RED:

1. Poročilo načelstva. 2. Poročilo nadzor-
stva. 3. Potrjenje računskega zaključka za
leto 1919. 4. Čtenje revizijskega poročila.
5. Slučajnosti.

Odbor,

Cementna (11)

strešna opeka

najbolj trpežne vrste se dobi pri tvrdki
Ivan Jelačin,
Ljubljana, Emonska cesta št. 7.

Vnovič zvišane poštne pristojbine: Pisma do 20 gramov je frankirati z 1 K, za vsakih nadaljnjih 20 gramov še s 60 vinarji; dopisnice s 60 vinarji; tiskovine za vsakih 50 gramov po 20 vinarjev; priporočeno (rekomandirano) še posebej z 80 vin.; ekspresna pisma še posebej z 240 K, pakete s 4 K. — Opozorjamo, da vsled velikih kazni premalo frankiranih pisem in dopisnic ne moremo več sprejemati. **Tudi je priložiti za odgovore 1 K v znamkah.**

* **Kmetijska družba za Slovenijo ima za svoje ude v zalogi sledeče kmetijske potrebščine:**

Kostna moka v vrečah po 100 kg z vrečami vred 300 K.

Kostni superfosfat po K 320— sto kg.

Mlečne cevi iz kosti, štev. 3561 po K 140.

Škropilnice. Naša družba je prejela iz Italije bakrene trtne škropilnice sistema Vermorel. Komad stane 950 kron. Vinogradniki naj škropilnice brez odloga naročijo, ker je zaloga le majhna.

Vreče. Pri pošiljkih vreč je na spremnici natančno navesti zakaj so vreče ali če jih dotičnik vrača.

Zveplalniki. Družba je prejela iz Italije ročne žveplalnice. Komad stane 250 kron.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot dodatek galičnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 2 K 40 h kilogram. Vsled števke in oviranega železniškega prometa letos mnogim vinogradnikom ne bo mogoče modre galice pravočasno v zadostni množini iz Nemške Avstrije priskrbeti. Zato priporočamo udom skrajno varčnost. Tudi naj sosed pomaga sosedu in naj, če le more, posodi iz svoje zaloge tistim, ki modre galice sploh nič nimajo. Izkušnje so pokazale, da lahko brez škode za učinkovitost primešamo galici polovico *žveplenokisla gline* in si na ta način prihranimo polovico galice. Mesto treh ali dveh kil vzamemo na sto litrov vode le poldrugo ali eno kilo galice in ravnotoliko gline, apna pa kakor navadno, uspeh bo sigurno popolnoma isti, kakor ob polni množini galice. Žveplenokislo glino je treba pri družbi takoj naročiti.

Žveplo (žveplene ploščice) na juti za žveplanje sodov, najboljša, brez arzena po 24 kron kilo.

Žveplo, Floristella, dvoj, raf. po K 12.— kg.

Kmetijske potrebščine je treba družbi naprej ob priliki naročanja plačati. V ta namen naj podružnice oziroma posamezni udje zahtevajo družbene poštne položnice (štev. 10712) da vplačevanje lahko brez stroškov izvršijo.

Oves za konje po K 600— sto kg.

Frankirajte pravilno! Kmetijska družba odslej ne bo sprejemala več pisem in sploh poštinih pošiljatev, če niso zadosti frankirana. Za vsako tako pošiljavo bi morala družba plačati dvojno kazn. Pisma in zalepke je frankirati s znamko za eno krono, dopisnice pa z šestdesetimi vinarji.

DRAŽBA

1 kočije (pokrite), 1 težkega voza ter 1 sesalke oziroma brizgalke z cevmi

dné 4. septembra 1920 ob 11. uri dopoldne v državni žrebčarni na Selu pri Ljubljani.

Vodstvo drž. žrebčarne.

Kupujem

vedno in v vsaki množini po **najvišjih cenah:**

Brinjevo olje, suhe gobe, fižol in druge deželne pridelke.

Nudim najnižje:

Kavo, olje, riž, sveče, moko, vžigalice, pravo slivovko ter razno

drugo blago. (77)

M. RANT,
Kranj.

Jurija grofa Thurnskega

jeklarna na Ravnah

ustanovljena 1774. leta. (17)

Guštanj-Ravne, Koroško (Jugoslavija). Poštna postaja Guštanj, žel. postaja Prevalje. Brzojavni naslov: Jeklarna Guštanj. Proizvaja: Azzalonsko in bresclansko jeklo v zabojih, s sidrom kot varstveno znamko. Legirana in nelegirana topniška jekla za vsakovrstno orodje največje trajnosti. Jekla za orodje, drugovrstna, za kladiva, žlebe, matrice; za diela in nože za obdelovanje železa; za svedre, za rudo, premog in kamen; za pile, rezila vrtna, diela itd. Legirana in nelegirana martinova jekla za vozovne in vagonске vzmeti; za konstrukcijske dele posebne trajnosti v avtomobilni in letalni industriji; za kolesna obročja; za kose, srpe, sekire motike, lopate itd. Izgotavlja: Vozovne osi s pušami in naključni transmisijске valke (ostrugane do 4 m, surovokovane do 6 m dolžine); v žlebi kovane dele za avtomobile in vagonе; kroglice za cementne mline itd.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6.

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%.

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enostotisoč kron rezervnih skladov.

(5)

nih skladov.

Posojila se dovoljujejo po 4 do 5%.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorom.

Ivan Komatič
prodajalec strojev
v Ljubljani,
Gradišče št. 11.

Ima več vrst malo rabljenih in dobro popravljenih

slamoreznic

izvrstne za vitelj, motorni ali ročni pogon. (12)

Cena po dogovoru.

Vinometre »Bernadot« — Asbestov bombaž in prašek — Eponit — Francosko želatino — Lipovo ogilje Marmornat prašek — Modro galico — Natrijev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tanin Žveplo v prahu — Limonovo kislino — Vinsko kislino — Sede bicarbono — Strupa proste barve itd. ima v zalogi po najnižji cen

Drogerija ANTON RANC

Ljubljana, Židovska ulica 1.

Gumi cevi

za vino in pivo
ima v zalogi

Ign. Vok,

specijalna trgovina s šivalnimi stroji, kolesi in s pripadajočimi deli. (80)

Ljubljana,
Sodna ulica 7.

Sirov prah

in sirov (76)

tekoči

izvleček

dobavlja

ERICH EISENMANOV

laboratorij

za mlekarске

proizvode,

Maribor,

Aleksandrova c. 63.

Priznано najboljši klej in kostno mast

Razklejena kostna moka 32% fosforove kisline in do 1% dušika
 surova kostna moka 15% „ „ „ „ 4% „
 — rožena moka 14% dušika —

specialiteta:

umetno gnojilo „Idealfosfat“ se ne praši, do 28% fosforove kisline
 izdeluje

„TOVARNA za KLEJ“

v Ljubljani

(85)

in razpošilja le v celih vagonih.

Sodi

za vino, žganje, olje, mast,

med, petrolej, (87)

za transport in hrambo ima vedno
 v zalogi vsako množino,

Franjo Repič

sodarski mojster

Trnovo. Ljubljana.

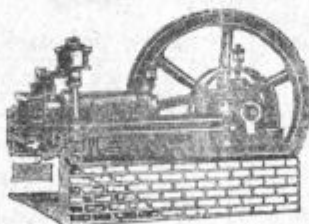
Solidno delo!

Cene zmerne! Točna postrežba!

Gospodarska zveza

v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor.

Velika za-
 loga vsa-
 kovrstnih
 poljedel-
 skih stro-
 jev (3)

iz najslovitejših tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tvornic „Walsla“.

Primešaj krmu Mastin!

V zmislu odloka deželne vlade za Kranj-
 sko v Ljubljani z dne 18. julija 1899., št.
 10.596, ki mi ga je mestni magistrat ljublj.
 izporočil dne 28. julija 1899., št. 25.255,
 smejo dietično sredstvo **Mastin**, redilni
 prašek za prasiče in za vsako živino, le-
 karnarji, trgovci, drogistji in kramarji pro-
 sto prodajati. Mastin je kot prosti obrtni
 predmet oglašen. V Ljubljani, dne 3. av-
 gust 1900., mag. opr. št. 28.261.

Ako se Mastin pri Vas v lekarnah in
 trgovinah ne dobi, potem ga naročite po
 pošti. 5 zavojev Mastina 30-50 poštne
 prosto na dom. (55)

Mazno zoper garje

(naftomazolin) uniči pri ljudeh garje, ...aj
 srbečico, kožne bolezni, izpuščaj. Pri
 živini uniči garje. 1 lonček po pošti
 K 12-50.

Lekarna Trnkóczy

Ljubljana, Slovenija. Zraven rotarja.

Kmetska posojilnica

Ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo
 v LJUBLJANI

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti števil. 18.

Obrestuje hranilne vloge po **3%** (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v vnosu s čekovnim prometom
 ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad 42.000.000 krom.

Stanje rezervnih zakladov 1.100.000 krom.

STISKALNICE

(lastni izdelek)

za
 grozdje
 in
 sadje

kakor tudi
 druge polje-
 delske stroje
 ima trajno v
 zalogi

»KOMET«
 d. z. o. z.
 Ljubljana,
 Dunajska c. 33.
 Telefon: 142.

Zahtevajte ponudbo.